

LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM, ÖĞRETİM VE
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK VE ATAERKİL
İNANÇLARIN KADIN DÜŞMANLIĞI ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Kübra Şaşkın

DANIŞMAN

Prof. Dr. Zihniye OKRAY

LEFKE 2024

LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM, ÖĞRETİM VE
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK VE
ATAERKİL İNANÇLARIN KADIN DÜŞMANLIĞI
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI**

Kübra Şaşkın

DANIŞMAN

Prof. Dr. Zihniye OKRAY

LEFKE 2024

LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM VE ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

Lefke Avrupa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra ŞAŞKIN “**Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ve Ataerkil İnançların Kadın Düşmanlığı Üzerindeki Etkilerin Araştırılması**” başlıklı tez çalışması 05/06/2024 tarihinde savunulmuş ve jüri üyeleri tarafından başarılı bulunmuştur.

Jüri Üyeleri

Yrd.Doç.Dr. Linda Fraim

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

Yrd.Doç. Dr. Doğa Şah

Lefke Avrupa Üniversitesi

Prof. Dr. Zihniye Okray (Danışman)

Lefke Avrupa Üniversitesi

Prof. Dr. Özgür Cemal ÖZERDEM

Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma

Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Cinsiyetçilik kavramı kalıp yargılar yani bireye görünüşü veya davranışlarına göre anlam atıf etmek ile alakalıdır. Kadınların ve erkeklerin “yaşamı” ve sosyal toplumda bulundukları roller ile ilgili tutumları, davranışları oluşturur. Kadınları ikincilleştirme fikrine dayanır ve bu fikri uzun zamanlara ulaştırmış farklı baskı stilleri ve fikirleri ile yapar. Bu ikincilleştirmede ki amaç bazı kişi veya grupların kadınlara bilerek veya bilmeden kendilerini üzecek, kötü hissettirecek veya istediklerini yapmalarını engelleyecek şeyler yapabileceği anlamına gelir. İki yönlü cinsiyetçilik modeli, farklı kültürlerde düşmanca ve koruyucu cinsiyetçiliğin tamamlayıcı, olumlu ve farklı yapılar olduğu doğrulanmıştır. "Ataerkil" kelimesi aslında bir babanın veya "aile reisinin" görevleri anlamına gelir. Etimolojik olarak özellikle ailedeki erkek egemenliğini tanımlamak için kullanılmıştır. Kadın korkusu olarak bilinen veya kadın düşmanlığı olarak anlamlandırılan “mizojini”, erkeklerin öncü olduğu topluluklara uzun zamandır beraberinde ilerleyen bir ideoloji veya inanç sistemi olarak bilinir. Araştırma 18- 25 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada Sosyodemografik veriler bireye ait cinsiyet, yaş, okuduğu okul ve bölüm, şuan da romantik bir ilişkisi var mı, aile eğitim düzeyi, doğduğu bölge, büyüdüğü bölge gibi çeşitli değişkenlerden oluşmaktadır. Kadın Düşmanlığı Ölçeği, Aile ve Evlilik Hakkında Ataerkil İnançlar Ölçeği, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulgularına bakıldığında en belirgin farklılık anne eğitim değişkenindedir anne eğitim durumu arttıkça kadın düşmanlığı ve aile ve evlilik geleneksel inançlar azalmaktadır. Araştırma konusu üzerine yazılmış olan makale sayısının az olması konunun alan yazında eksik kalmasına neden olmuştur. Araştırmanın daha kapsamlı ve karşılaştırılabilir olmasını sağlayacağından konunun genişletilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Düşmanlığı, Aile ve Evlilik, Ataerkil İnançlar

ABSTRACT

The concept of sexism is related to stereotypes, that is, attributing meaning to an individual based on their appearance or behavior. It forms attitudes and behaviors about the "life" of women and men and their roles in social society. It is based on the idea of subordinating women, and it does this with different styles and ideas of oppression that have reached a long time. The purpose of this subordination means that some people or groups may knowingly or unknowingly do things to women that make them feel sad, feel bad, or prevent them from doing what they want. The two-way model of sexism has affirmed that in different cultures, hostile and protective sexism are complementary, positive and different constructs. The word "patriarchal" actually means the duties of a father or "head of the family". Etymologically, it has been used specifically to describe male dominance in the family. "Misogyny", known as misogyny or misogyny, is known as an ideology or belief system that has long progressed with male-led communities. The research consists of university students between the ages of 18 and 25. In the study, sociodemographic data consist of various variables such as gender, age, school and department of the individual, whether he currently has a romantic relationship, family education level, region where he was born, region where he grew up. Misogyny Scale, Patriarchal Beliefs About Family and Marriage Scale, Conflicted Sexism Scale were used. Looking at the findings of the research, the most significant difference is in the maternal education variable: as the mother's education level increases, misogyny and traditional beliefs about family and marriage decrease. The low number of articles written on the research subject has caused the subject to be incomplete in the literature. It is recommended to expand the topic as it will make the research more comprehensive and comparable.

Keywords: Misogyny, Family and Marriage, Patriarchal Beliefs.

ÖNSÖZ

Tüm üniversite eğitim hayatım boyunca her düştüğümde sen yaparsın diyen hayatımda en büyük desteği gördüğüm ve hayran olduğum bir ömürde hayranlıkla izleyeceğim en önemli yol göstericim beni tüm bilgisi donanımıyla mesleğimi sevdiren ve ilerleten tez danışmanım Prof. Dr. Zihniye OKRAY hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Akademik serüvenimde her zaman uzaktan da olsa desteğini esirgemeyen annem Gülsüm MECİDOĞLU ve babam Bilal MECİDOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca unutamayağım tecrübeleri edinmemi sağlayan birlikten kuvvet doğar dediğim her daim ne kadar hata yaparsam yapayım beni destekleyen sabır gösteren Samet EMİR, Gözde YAŞLI, Serhat YILDIRIM'a tüm üniversite tanıtım ofisi ekibine teşekkürlerimi sunarım.

Birlikte yol arkadaşlığı yaptığım ev arkadaşım Sena KARAOĞLAN'a teşekkür ederim.

Lisans eğitimimden beri beraber ilerlediğim tüm mezuniyetlerimde yanımda olan Ceren TOKLAR'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	3
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1 Cinsiyetçilik.....	1
1.1.1 Cinsiyetler Arası Farklılaştırma	3
1.2 Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik.....	4
1.2.1 Korumacı Cinsiyetçilik ve Düşmanca Cinsiyetçilik	4
1.2.4 Yetkecilik.....	6
1.3 Ataerkillik Kavramı	7
1.3.1 Ataerkillik ve Toplumsal Cinsiyet Bağı	8
1.3.2 Ataerkil Toplumda Kadının Yeri	10
1.4 Kadın Düşmanlığı.....	11
1.5 Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	12
1.6 Araştırma Soruları	12
1.7 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	13
BÖLÜM II.....	13
YÖNTEM.....	14
2.1 Yöntem	14
2.2 Araştırma Deseni:	14
2.3 Evren ve Örneklem:.....	14
2.4 Veri Toplama Araçları:.....	16
2.4.1 Kişisel Bilgi Formu:.....	16

2.4.2 Kadın Düşmanlığı Ölçeği	16
2.4.4 Aile ve Evlilik Hakkında Geleneksel İnançlar Ölçeği (Traditional beliefs about marriage and the family)	17
2.4.5 Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği	17
2.5 Verilerin Analizi	18
BÖLÜM III	19
BULGULAR	19
BÖLÜM IV	28
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	28
4.1 Sonuç ve Tartışma	28
4.2 Öneriler	35
Kaynakça	41
EKLER	42
EK 1 Etik Kurul Onay Formu	42
Ek 2 Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	43
EK 3 Kişisel bilgi Formu	44
Ek 4 Kadın Düşmanlığı Ölçeği	45
EK 5 Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği	45
EK 6 Aile ve Evlilik Hakkında Geleneksel İnançlar Ölçeği	47
Ek 7 İntihal Farkındalık Bildirimi	

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Dağılımları	15
Tablo 2.Çarpıklık Basıklık Değeri	18
Tablo 3. ÇDCÖ, AEİGİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	19
Tablo 4.ÇDCÖ, AEİGİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Doğuduğu Bölge Değişkenine Göre Karşılaştırılması	20
Tablo 5.ÇDCÖ, AEİGİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Büyüdüğü Bölge Değişkenine Göre Karşılaştırılması	21
Tablo 6.ÇDCÖ, AEİGİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Karşılaştırılması	22
Tablo 7.ÇDCÖ, AEİGİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Karşılaştırılması	23
Tablo 8.ÇDCÖ, AEİGİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Romantik İlişki Değişkenine Göre Karşılaştırılması	24
Tablo 9.Yaş değişkeni ile ölçek puanları arasındaki ilişkiler.....	25
Tablo 10.Ölçekler arası ilişkiler	26

KISALTMALAR LİSTESİ

AEİGiÖ: Aile ve Evliliğe İlişkin Ataerkil İnançlar Ölçeği

KCA: Koruyucu Cinsiyetçilik Anlayışı

DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği

HYA: Hetero yakınlık Anlayışı

KAA: Koruyucu Ataerkillik Anlayışı

KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Cinsiyetçilik

Cinsiyetçilik kavramı, ikinci dalga feminizm akımının yükselmeye geçtiği 1960-70'li yıllarda “erkek şovenizmi” teriminin yerine kullanılmaya başlanmıştır (Etymology Online, 2020). Erkek şovenizmi daha çok bireyler için kullanılan bir terim iken, cinsiyetçilik kavramı tüm toplum ve sosyal kültürü kapsayan bir terimdir. Bunun; yanı sıra erkek şovenizmi, erkeğin kadına karşı üstün oluşu iddiası taşıırken cinsiyetçilik kavramı daha sistemli bir ayrıma işaret eder (EIGE, 2020). Öncül olarak cinsiyetçilik kavramı ayrımcı bir fiil ve düşünce biçimidir. Ayrımcı fiiller veya tutumlar sık sık ayrımcılığa uğramış gruplarla ilgili oluşmuş olan yanlış genellemeler ve inançlar tanımıdır (Akın, 2003). Cinsiyetçilik kavramı kalıp yargılar yani bireye görünüşü veya davranışlarına göre anlam atf etmek ile alakalıdır. Cinsiyetçilik toplumda kadınların ve erkeklerin yaşamda oluşturmaları gerekli roller ile ilgili inançları oluşturur. (EIGE, 2020). Bireyin en belirgin olarak gözüken özellikleri göstermediğinde bile bireyin cinsiyeti ön plana çıkarılabilir (Vetterling- Braggin, 1981). Genel bir ifade kullanacak olursak cinsiyetçilik erkeğin egemen olduğu toplumun kökeninin erkeğe dayandığı, kadını ikinci plan gibi göstermeye çalışan algı yönetimi yapan ideoloji, fikir, işleyiş, kavrama ve yaşam stilidir (Baron, 2000). Kadınları ikincilleştirme fikriyle ilgilidir ve fikri uzun bir zaman dilimine yaymış değişik tahakküm tipleri ve ideolojileri ile ortaya koyar. Bu ikincilleştirmede ki amaç kadını aşağılamak, yetersiz hissettirmek, kendisine olan inancını kaybettirmek özgürlüklerini engellemek gibi bilerek yapılmış olan kurum, kuruluş ya da (erkek) bireyler ile oluşturulan yürütümler olabileceği gibi, bilinçli olmayan düşünceler bütünü, hükümler, kurallar ve stiller gibi ifadelerle tanımlanabilir (Napikoski, 2019).

Kadınlar ve erkekler ile ilgili cinsiyetçi hipotezler, bir cinsiyeti diğerinden ayıran ve üstün olarak tanımlayan cinsiyet klişeleri olarak tanımlanabilir. Cinsiyetçiliğin doğasında bulunan bu tarz varsayımsal düşünce, bilerek ve düşmanca olabilir veya şuursuz önyargı olarak da belirtilmiş olabilir. "Bilim adamı", "adam gibi" vb. ifadelerin kullanımı, çoğu doktorun erkek olduğu algısı, sadece erkeklerin kamyon kullanabileceği hipotezlerine benzer pek çok örneklem, şuursuz önyargının çok fazla yaygın hale geldiğini gösterir. Cinsiyetçilik güçle

ilişkilidir çünkü güçlü olanlara genellikle olumlu davranılır ve gücü olmayanlara genellikle ayrımcılığa uğrarlar (Zeyneloğlu, 2008).

Cinsiyetçiliği, Marx'ın ataerkil ilişkilerle ilgili şu sözlerinin bir yansıması olarak düşünebiliriz: "Topluma egemen sınıfın fikirleri egemendir." Böylece kadınlar, işgücü piyasasındaki çalışmalarının doğal bir devamı olarak görülen hemşirelik işini ucuza, aile işçisi olarak karşılıksız olarak veya merdiven altında ve yahut evde ya da mevsime göre çalışan olarak hayat güvencesi olmadan, parça başı olarak satıyorlar bundan dolayıda kazanılan para ek gelirmiş gibi görülüyor; çocuklar, yaşlılar ve erkekler için yemek pişirme ve sağlık bakımı gibi evdeki rolü yoluyla, tekrar üretim emeğinin istismarını ve kamusal alandan, eğitimden, kurumsal işleyişlerden ve temsil yöntemlerinden dışlanmasını "sağlamaktadır" (Ersoy, 2009). Her zaman kadınlar adına konuşan ve kadınlara işlerini yapmalarını söyleyen birileri vardır. Kadın emeğinin karşılığını istediğinde, direnecek mi, kendi adına konuşacak mı işte o zaman bu kez büyük bir baskı başlar. Her zaman var olan erkek egemenliğini devam ettirebilmek için kadınlara ilişkin cinsiyetçilik algıları her zaman var olacaktır, ancak kadınlar daha fazla hak talep ettikçe tutumlar değişmez. Bu cinsiyetçi düzenin oluşmasında ve taşınmasını sağlayan unsurlar olarak görülen modernleşmiş ülkeler, aile yapısı, dinler, kurumsallaşmış eğitim sistemidir. Özel alanda baba/koca/kardeş ve çocuğun hakimiyeti kamusal alandaki bu yapılar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Evlilik ve tereke haklarından, kadın istihdamını düzenleyen kanunlar ve eğitim düzenindeki eşitsizliğe uzanan sistem, kadınların toplumsal alandan dışlanmasıyla alakalıdır. Cinsiyetçi dilin kullanılması cinsiyetçi davranışı teşvik eden ve sürdüren bir faktördür. Kadınları ve onların faaliyetlerini küçük düşüren ve değersizleştiren dilin kullanılması, hem bilinçli hem de düşmanca cinsiyetçiliğin doğrudan bir sonucudur; bu da bilinçsiz önyargıları daha da pekiştirir ve cinsiyetçiliğin temelini güçlendirir. (Mills, 2020). "Saç uzun, akıl kısa" sözü, kadının zihinsel kapasitesini aşağılamanın en çarpıcı örneklerinden biridir.

Cinsiyetçilik, tüm sosyal sistemi şekillendiren önemli bir faktördür ve erkek egemenliğini güçlendirmeye yönelik bir baskı aracı olarak görülebilir. Kız çocuklarına ve kadınlara ilişkin cinsiyet ayrımcılığı, erkek hakimiyetini ve gücünü devam ettirmenin bir seçeneğidir. Baskı veya ayrımcılık belirli alanlarda ortaya çıkabilir; ekonomik, politik, sosyal veya kültürel alanlarda olabilir (Napikoski, 2019). Ayrıca "kadın saftır", "kadın zayıftır, korunmalı" ve "kadın hassastır" gibi olumsuz görünmeyen tutumlar da cinsiyetçiliğin diğer ürünleridir. "Savunmacı cinsiyetçilik" (hayırsever cinsiyetçilik) olarak adlandırılan bu yaklaşımda, kadınlara yönelik önyargı çok önemlidir. Savunmacı cinsiyetçi normlar, kadınların erkeklere oranla daha saf

düşünceli ve narin olduğu, ancak bununla beraber zihinsel yapısı olarak daha düşük seviyede ve daha düşük seviyede yetenekli olduğu hipotezine dayanmaktadır. Bu cinsiyetçi davranışlar arasında kadınlara çok yardımcı olmaya çalışmak (kendileri için hiçbir şey yapamayacakları anlamına gelir), yabancı kadınlara aşağılayıcı isimler takmak (örneğin, "güzel") veya "kadınları aşağılamak" (örneğin, teknik bir şeyi anlamamak) yer alır. İnsan türünü üstün cinsiyete göre açıklamak cinsiyetçi bir uygulamadır. Bazı söylemlere bakıldığında "bilim adamı", "insanı insan gibi yap", "tüccar", "sağlıklı" şeklinde söylemler, insan türünün cinsel sıralamasında erkeklerin daha üstte yer aldığı hipotezini doğrulayan söylemlerdir (Dökmen, 2012).

Ayrımcılığı ortadan kaldırmak ve eşitliği sağlamak amacıyla alınmış tüm önlemlere rağmen, kadınlar hala karar verme sistemlerinde yeteri kadar temsil edilmemekte, ekonominin bazı sektörlerinden dışlanmakta, temel olarak karşılığı olmayan bakım işleriyle ilgili sorumlu kişi olarak tanımlanmakta, erkeklerden daha az ücrete taabi tutulan ve toplumsal cinsiyet farklılaştırmasına dayalı şiddete maruz kalmaktadırlar (EIGE, 2020). Cinsel normlar ve davranışlar sonucu eşitsizliğe esas olarak dayanak olmaktadır. Cinsiyetçilik, erkek hakimiyeti olan bir yapının ürünüdür; çeşitli araç ve mekanizmalarla toplumun neredeyse tüm dokusuna nüfuz ederek erkek hakimiyetini yeniden tesis edilmesine ve kadına yönelik baskısının temellerini güçlenmesine neden olmuştur. Cinsiyetçilik kadınların boyun eğdirilmesiye, feminizm de cinsiyetçiliğe karşı mücadeledir. Kadın özgürlüğüne giden yol cinsiyetçiliğe karşı mücadeleden geçer. Cinsiyetçiliğe karşı mücadelede elimizdeki en önemli araç kadın dayanışması ile erkek dayanışmasını karşılaştırmaktır (Merkezi, 2020).

1.1.2. Cinsiyetler Arası Farklılaştırma

Toplum bakış açısında erkeklerin manevi ve maddi durum güç, özgürlük, korkusuz olma kadınlar ise erkeklerin aksine daha zayıf, pasif, saf ve daha duygusal olarak görülmektedir (Sakallı Uğurlu, 2003). Birey dünyaya geldiğinden itibaren cinsiyet durumuna göre türlü tanımlamalara maruz kalır ve kendisi için tanımlanmış olan bu cinsiyete uymaları beklenir (Ecevit, Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisine Başlangıç, 2011). Toplumda yer alan algılara bakıldığında her alanda ayrıma uğramıştır örneğin giyim mağazalarında kadın ve erkek reyonu olarak, spor alanlarında kadın, erkek olarak ayrı bölümlere koyulmuştur. Kısacası, popüler Amerikan kültürü, cinsiyetin insan deneyiminin farklılaştığı ortak ve yaygın bir boyut olduğuna dair kanıtlar içermektedir.

Beklenen durum toplumda bariz kendini gösteren ve ayıran toplum algısındaki cinsiyet rollerine göre kadınları psikolojik, kültürel ve sosyal olarak işlevsiz hale taşıyarak erkeklerin her alanda daha üst egemen bir konumda olmasına yön gösterir (Briffault, 1990). Bu durum erkek olmanın üstünlük olduğu varsayımı ile birlikte cinsiyet farklılaşması kavramını ortaya çıkarmıştır. Kadına ve erkeğe yönelik uygulanmış olan basmakalıp tutumlar çalışma hayatlarını, ilgi ve eğitim alanlarını, toplumda bulundukları her alanda cinsiyet farklılaştırılmasını ortaya çıkarmış ve bu toplumun doğrusu olarak tanımlanmıştır (Malik, 2017).

1.2. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik

Çelişik duygulu cinsiyet teorisi (Glick & Fiske, 1996,2001), zamanla kültürler boyunca kadınlar ve erkeklerin yapısal ilişkilerin, eşitlik olmayan cinsiyet aşamasını haklı çıkarmak ve devam ettirmek için birlikte çalışan tamamlayıcı cinsiyet fikirlerine yol açtığını öne sürer. Toplumda birçok alanda sınır tanımayan kişilerarası ilişkilerden korunmaya çalışılsada karşılıklı olarak birbirleri ile ilişkili bağımlı oldukları için erkek ve kadın arasında bu mümkün değildir. Bu sebeple diğer toplumdaki bireylere karşı tamamen nötr veya olumsuz olmak mümkün değildir. Bu sebepler göz önüne alındığında, çelişik duygulu cinsiyetçilik kavramı iki anlayış üzerine kuruludur; Kadınların rollerine ilişkin eşitlikçi ve geleneksel görüşler ve kadın özelliklerine ilişkin görüşlerin değeri, cinsiyetçiliğin iki ayrı biçimini oluşturur: düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik modeli, farklı kültürlerde düşmanca ve koruyucu cinsiyetçiliğin tamamlayıcı, olumlu ve farklı yapılar olduğu doğrulanmıştır (Glick & Fiske, The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism., 1996). Yapılan ayrımcılığa genel olarak kadın bireyler maruz kalmaktadır (BEM, 1975).

1.2.3. Korumacı Cinsiyetçilik ve Düşmanca Cinsiyetçilik

Koruyucu cinsiyetçilik fikri cinsiyetçiliğin gizli bir biçimidir. (Uysal Çelik, 2018, s. 9). Kadının korunmaya ihtiyaç duyduğu fikri beraberinde değer görmesi gerektiği düşüncesi kadına yönelik olumlu davranış ve tutum barındıran bir tanımlamadır (Uğurlu, 2002). Bu cinsiyetçilik düşüncesinde kadın için olumlu olarak atfedilen normal görülen sempatik, duygusal gibi olumlamalar olduğu savunulur (Yağmurcu Y. , 2015). Bu görüş kadınların daha narin ve duygusal olduğunu aktarırken bir yandanda erkeklerin daha üstün olduğunu tanımlar (Üzümçeker, 2018). Başka bir tanımla erkeklerin üstünlüğünü daha hoşgörülü bir şekilde haklılaştırır (Ayan S. , 2014). Açıklamaya çalışmış olduğumuz kavram altını çizerek kadının

gücünün olmadığını ve toplumun kabul etmiş olduğu kalıplarla hareket etmesi şartını ifade eder (Yağmurcu Y. , 2015). Kadınlar koruyucu cinsiyetçiliği olumlu olarak görme eğilimindedir çünkü bu sevgi ve şefkat içerir ve düşmanca cinsiyetçilik gibi açıkça olumsuz bir tutum göstermez (Connelly & Heesacker, 2012). Korumacı cinsiyetçilik üzerine yapılan araştırmalar sonucunda erkek bireylerin ve kadın bireylerin düşünce ve tutumlarını farklılaştıran birbirinden ayıran cinsiyetçilik kavramı olarak tanımladıklarını göstermiştir (Barreto & Ellemers, 2005).Konuyla ilgili başka bir araştırma, kadınların koruyucu erkekleri düşman erkeklerden daha çekici bulduğunu bulunmuştur (Kilianski & Rudman, 1998).

Düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik kavramları iki ayrıştırıcı stil ve davranış etkisini gösterse dahi kavramlar arasında genel bir ilişki bulunur ve bu iki tutum da toplumsal cinsiyet eşit olmadığını meşrulaştırır (Üzümçeker, 2018). Aynı şekilde düşmanca cinsiyetçilik ve savunmacı cinsiyetçilik, cinsiyetçiliğin devamını sürdürmeyi amaçlar, ancak düşmanca cinsiyetçilik açıkça, savunmacı kavram ise maskeleyerek devam ettirir (Uğurlu, 2002). Kararsız cinsiyetçilik, ataerkillik, cinsiyet ayrımcılığı ve heteroseksüellik Ataerkillik, erkeklerin siyasi, yasal ve ekonomik olarakta üstünlüğünü ortaya koymak için kullanılır (Alptekin, 2014). Ataerkillik, düşmanca ve koruyucu cinsiyetçilikte baskıcı ve koruyucu görünür (Ayhan, 2015). Baskıcı biçimiyle erkek egemenliğini pekiştirmek; kadınların zayıflıkları nedeniyle korunmaya, desteklenmeye ve yardım edilmeye ihtiyaç duyduklarında koruyucu bir şekilde kendini gösterir. Her iki tip de kadınların daha zayıf olduğunu ve erkeklerden korunmaya ihtiyacı olduğunu söyler (Uğurlu, 2002). Cinsiyet ise kadın ve erkeğe biçilen sosyal rolleri temsil eder ve kadın ve erkeğe ilişkin kalıpyargılardır (Ayan S. , 2014). Cinsiyetler arasındaki yarışma halinde olan farklılaştırılmış durum, diğer cins olarak görülen kadın cinsiyetini göz önüne alarak, karşılaştırmalar yaparak erkeklerin daha üstün olduğunu savunan bu tanım şunu ifade eder kendi duygularını tatmin edebilmeyi kapsar (Ayhan, 2015).

Korumacı seviyede olan cinsiyetler arasındaki tanımlanmış farklılaştırma erkek ve kadın bireylerin beraberinde birbirini tamamladığını, iki cinsiyetin birbirine bağımlı olduğunu ön plana çıkararak kadın bireylerin ev içi işlerden erkek bireylerin ise dışarıda çalışması gerekli olduğunu ileri sürmektedir (Alptekin, 2014). Heteroseksüel cinsiyetçiliğin tanımına uyum sağlamaktadır ve heteroseksüellik anlamını, hayatta mutluluğu yakalamanın en önemli kısmını karşı cinsle yapacağı romantik ilişkilerden alır. Heteroseksüellik, erkek ve kadın bireylerin arasındaki ilişkinin yakınlık tabanını oluşturur. (Sakallı Uğurlu, 2003). Heteroseksüel yakınlık, erkeklerin üreme ve cinsel ihtiyaçları için kadınlara bağımlı olması olarak tanımlanırken, heteroseksüel düşmanlık, kadınları seks nesnesi olarak görme ve kadın cinselliğini erkekleri

etkilemek ve manipüle etmek için ortaya çıkarma korkusunu içerir (Glick & Fiske, The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism., 1996).

1.2.4. Yetkecilik

Yetkecilik kuramı Theodor Adorno tarafından ikinci dünya savaşı esnasında Nazilerin kendi fikirlerini ortaya koyarak binlerce insanın canına son vererek yaptıkları soykırım sonucunda ortaya çıkmıştır (Adorno, 1950). Kuram tanım olarak yahudilere karşı hissedilen öfkeden ibaret olmadığı, öfkenin yetkeye boyun eğme şeklinde toplumsal bir örgütlenmeden ortaya çıktığı inancını içerir (Baars & Scheepers, 1993). Bu da yetkeci kişilik olarak tanımlanmışlardır. Yetkeci kişilik psikanalitik bir bakış açısı ile ortaya çıkmaktadır. Kuramın temelini odipal kompleks oluşturmaktadır. Anneye hissedilen sevgi ve babaya duyulan öfke nefret bireyde sadomazoşik güdülere yol açmaktadır. Babaya hissedilen nefret duygusunun sevgiye dönüşebilmesini sağlayan süper ego çocuğun bu nefreti içselleştirerek yetke figürünü oluşturan babaya mazoşistce itaat eder ve ona bağlılık geliştirir. Yani, yetkeci kişilik yapısına göre, anne ve babanın çocuğa olan katı davranış stilleri ve yetkeci tavırlar sergilemeleri, çocuklarına sevgilerini göstermemeleri çocukta ego düşüklüğüne ve ileride yetkeci kişilik özelliği göstermelerine sebep olmaktadır (Burn & Busso, 2015). Yetkeci kişilik özellikleri dokuz alt temelden oluşmaktadır: Yetkeci boyun eğme, duygusal olarak kapalılık, kalıp yargılar, batıl inançlar, geleneksellik, sertlik ve güç, insanların iyiliğine inanmama, yıkıcılık, cinsellik ve yansıtmacılık (Güldü Ö. , 2017). Geleneksellik: Geleneksel değerlere güçlü bağlılık. Yetkeci boyun eğme: Yetkeye koşulsuz şartsız boyun eğme. Yetkeci saldırganlık: Geleneksel değerlere uygun davranış sergilemeyen kişilerden uzak durmak, onları eleştirmek, kabul etmemek ve ceza uygulama taraftarı olma. Duygusal kapalılık: Kendine özgü, güzel huylu ve gelişime açık olanlara karşı olma. Batıl inanç ve kalıp yargı: Kişinin kaderinin tasavvufi unsurlar tarafından oluşturulmuş olması inancı; değişmeyen düşünceler eğiliminde olma. Güç ve sertlik: Karşıt yapılarla ilgili olan, Boyun eğmeyen -boyun eğen, güçlü-zayıf, lider-takipçi yapılarla aşırı ilgi gösterme; güç ve iktidarla bütünleşen, sertlik bulunduran uygulamalara destek veren.

Yıkıcılık ve insanların iyiliğine inanmama: İnsanları hor görmek onları alt sınıf olarak görüp düşmanlık beslemek; insanların iyi olduğu düşüncesine inanmama.

Yansıtmacılık: Dünyadaki tehlikeli ve kötü şeylerin devam ettiğini inancı ve bilinç de bulunan güdülerin dışarıya gösterimi. Cinsellik: Cinsel yaşama karşı aşırı ilgi ve cinsellikle alakalı ahlak dışı kurallara uymama tutumunu gösterme (Güldü Ö. , 2017).

Bu temellerin oluşturduğu özelliklerin değerlendirildiğinde yetkeci kişilik özelliği gösteren kişiler geleneklerine ve toplumsal değerlerine körü körüne bağlıdır (Altemeyer, 2004). Kendisini bağlı olarak gördüğü toplulukların geleneklerine ve kurallarına uyum sağlar. Bağlı olduğu topluluk dışında davranış gösterenlere tepki gösterir. Dar görüşlü, hayal kurma kapasitesi düşük ve vicdan duygusu gelişmemiş bu kişiler, insan davranışı olarak gösterilen şeylere düşman olarak görmekle beraberinde bunu gösterme konusunda çekinirler. Bundan dolayı öfkelerini yetke kişilik özelliğine sahip olan kişilerden onay alacak şekilde kendilerinden değişik davranışlar sergileyen kişiler ve gruplara yönlendirilirler (Carlson, 1971).

Türk toplumunun ataerkil yapısının özelliklerini taşıyan erkeklere kendilerine atfedilmiş olan baskınlık, sertlik, boyun eğdirme yetkeci kişilik özellikleri doğrultusunda büyütülmesi durumu kadın ve erkek bireylere arasında yetkecilik düzeyi farklılığına katkı sağlamıştır. Wang (1999), yetkecilik kadına karşı oluşan davranışlar bütününe açıklayıcı ifadesi olarak tanımlanan bir özelliktir. (Downing, 1986). Centers (1963) toplulukta yetkecilik özellikleri arttıkça erkeklerin kadınlarla eşit olmaları tutumunu onaylama oranlarının azaldığını ve daha kadın karşıtı tutumlar gösterdiklerini ortaya koymuştur. Eşit olmak yerine geleneksel değerlere öncelik veren yetkeci bireyler kadınların toplumda var olduğu yerlere gelenek değerleriyle yön verirler. Eş seçerken bile toplumsal değerler ile karar verirler. Yetkeciliğin hem cinsiyetçilik hem de kadına uygulanan şiddetin pozitif olarak ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır (Hasta & Dönmez, 2009).

1.3. Ataerkillik Kavramı

"Ataerkil" kelimesi aslında bir babanın veya "aile reisinin" görevleri anlamına gelir. Etimolojik olarak özellikle ailedeki erkek egemenliğini tanımlamak için kullanılmıştır. Ataerkil geniş bir ailede kadınlar, gençler, çocuklar, köleler, ev hizmetçileri hepsi bu adamın kontrolü altındadır. Günümüzde öncelikle "erkek egemenliğini" ifade etmek ve erkeklerin kadınlara hükmettiği ilişki türlerini ve kadınların ikincil kılındığı sistemleri karakterize etmek için kullanılmaktadır (Altınay, 2002). Ataerkillik, hem devlete ilişkin olan hem de özel alanda erkeğin kadın yönelik hâkimiyetini tanımlar. Ataerkillik terimi feministler için genellikle kadın ve erkek arasındaki güç kavramını tanımlamak için kullanılır. Dolayısıyla "Ataerkillik" sadece bir terim değil; Feministler, tüm kavramlar gibi bunu da kadın gerçekliğini anlamamıza yardımcı olacak bir yapı taşı olarak tanımlarlar. Ataerkillik kavramı için, farklı araştırmacılar aracılığıyla farklı tanımlamalarda ulaşılmıştır. Feminist Psikolog Mitchell, ataerkillik kavramını, erkeklerin kadınları üzerinden değişiklik yapabileceği sistemleri göstermek anlamında kullanır (Mitchell, 1971). Walby, ise "ataerkillik kavramını, erkeklerin kadınlar üzerindeki oluşturmuş olduğu baskı uygulamış olduğu ve sömürücü davranışlar sergilediği uygulamalı ve toplumsal yapı

olarak” ifade eder (Walby, 1990). Ataerkilliği tanımlarken bir yapı olduğunu algılar. Böylelikle bu açıklama bize; biyolojik belirleyicilik fikrini kabul etmemek anlamında yön gösterir. Bu düşüncedeki varsayım erkek ve kadınların yapısal olarak biyolojik kökeni ve vücut yapısı olarak farklılık göstermesi nedeniyle farklı işlevler üstlendiklerini ortaya koyar ya da “ her erkeğin her anlamda hüküm sürdürme ve kadınların ikincil planda kalması düşüncesini barındırır (Sultana, 2012). Ataerkilliği daha geniş anlamda tanımlamak gerekirse, toplumda kadınlar üzerindeki erkek kontrolünün arttırılması ve aile içerisinde çocuklar ve kadınlar üzerinde erkek etkisinin kurumsallaştırılması ve ortaya konulmasıdır. Bu, 'erkeklerin önemli sosyal kurumlarda nüfuz sahibi olduğunu' ve bunun sonucunda kadınların toplumsal olarak reddedildiğini öne sürüyor. Ancak bu, kadınların haklardan, kaynaklardan ve nüfuzdan tamamen yoksun olduğu anlamına gelmiyor (Millett, 1977). Erkek egemenliğinin kurumsallaşmış sistemine ataerkillik denir. Buna göre, Ataerkilliğin kadın ve erkek arasındaki materyalist bir ilişki olarak tanımlanması faydalıdır. Kadınlar üzerinde tahakküm kurabilen erkekler arasındaki sözde sosyal bağlantılar grubu Bunu tanımlamak, birlik ve özerklik yaratma sürecidir (Sultana, 2012). Erkekler, bu ideolojinin aşırı gücü nedeniyle sıklıkla çok sayıda kadının görünürde onayını ararlar. Onu güçlendirir. 'Akademisyen, kilise veya aile kökenli kişiler bu faaliyeti yürütüyorlar. "Her unsur kadınların erkeklere köleleştirilmesini onaylıyor ve güçlendiriyor (Millett, 1977). Ataerkil sistem ırk, hiyerarşi, tahakküm ve güçle sembolize edilir. Dolayısıyla ataerkillik, erkeklerin kadınları ezdiği, mülksüzleştirdiği ve tahakküm altına aldığı bir toplumsal yapılar ve uygulamalar sistemidir.

1.3.1. Ataerkillik ve Toplumsal Cinsiyet Bağı

Bireyler arasındaki hiçbir ayırım veya farklılık, bireylerin biyolojik olarak erkek mi yoksa kadın mı olduğu sorusu kadar açık ve evrensel değildir. Ancak cinsiyet sadece biyolojik özelliklere işaret etmez. Yaşamın ilk yıllarında bile cinsiyet, birey için sosyal bir kategori olarak giderek daha önemli hale gelir. Sonraki birkaç yılda bireyin biyolojik cinsiyetini merkeze alan bir anlayış ve düşünce dünyası geliştirir. Bu gelişen dünyanın adı “tür”dür (Korkamaz & Başer, 2018). Cinsiyet kavramı kadın ve erkek arasında sınıfsal bir yapıyı oluşturur. Bu hiyerarşik düzende erkekler merkezi konumda, kadınlar ise arka planda pasif konumdadır. Kadınlara annelik, toplayıcılık, ev hanımlığı, kölelik, vasilik gibi cinsiyet rolleri yükleniyor; erkekler ise avcılık, askerlik, liderlik, sanat gibi rolleri vardır. Toplumdaki cinsiyetçi yapı, sanki kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılığın doğal bir sonucuymuş gibi meşrulaştırılıyor. Kadınların çalışamayacağı, kadınların ölçülü davranması gerektiği, kadınların gülmemesi, kadınların bir erkeğin sözlerine hiçbir şey söylememesi gibi pek çok basmakalıp ve meşrulaştırılmış kalıp

yargılar ve hareketler vardır. Ataerkil yapıyı güçlü erkeğin güçsüz kadına uyguladığı tekdüze baskı olarak görmek son derece indirgemeci bir yaklaşım olacaktır. Modern ülkelerin kriterleri kadınlara tanınan haklar ve statüleridir. Modern bir devletin gelişmesinde kadınların bu kadar önemli bir yeri olmasına rağmen, ataerkil bir toplumda kadınlar tam tersi bir durumdadır. Eşitliğe dayalı bir toplum yaratmak çok zordur. Ancak soruna daha geniş açıdan bakıp çözüm aramak önemli bir adım olabilir. Ataerkil sistem sadece kadınları değil erkekleri de az da olsa eziyor. Dolayısıyla eşitliğe dayalı bir değişim her iki cinsiyete de özgürlük ve bağımsızlık kazandırır. Bu bağlamda "erkeklik" çalışmalarının "kadın çalışmaları" ile birlikte yapılması mantıklıdır (Korkamaz & Başer, 2018).

Ataerkil, kadınların boyun eğdirilmesini sürdürmenin bir yolu olan bir sistemdir. Her gün hangi kategoriye girsek girelim, toplumda, işyerlerinde ve ailede şiddet, baskı, sömürü, kontrol, hakaret, tanınmama ve ayrımcılık gibi yaşadığımız boyun eğdirmeler farklıdır. İşte ataerkilliğin özel bir yönünü ve ayrımcılığın özel bir biçimini ifade eden bazı örnekler. Erkek çocukların tercih edilmesi, yemek verilirken bile uygulanan kız çocuklarına karşı ayrımcılık kızlara karşı ayrımcılık, ev yapılması gereken işlerin kadın ve genç kızlar üzerindeki baskı, kız çocuklarına yönelik eğitim anlayışının olmayışı, özgürlük ve hareketlilik, kadına yönelik aile içi şiddet, kadınların ve kız çocuklarının erkekler tarafından kontrol edilmesi, kadınların taciz edilmesi Kadınların tereke ya da mülkiyet haklarının olmaması, erkeklerin kadınların bedenleri ve cinsiyet üzerinde kontrol sahibi olması, doğum kontrolünün olmaması ve hakların artması bu anlamda verebilmektedir. Ataerkil yapı ile alakalı olan "toplumsal cinsiyet", bireylerin kendi cinsiyetlerine ait tutum, davranış ve rolleri öğrenmesi, kabul etmesi, benimsemesi ve aşağıdaki modellere göre hareket etmesi beklentisini ifade eden düşüncelerdir: 1972’de İngiliz sosyolog Ann Oakley sex terimini feminist literatüre dahil etti. Cinsiyet, Cinsiyet ve Toplum (1972) adlı kitabında cinsiyetin kadınlara yönelik baskıda belirleyici bir faktör olmadığını savunarak kavrama başladı. Cinsiyet, kültür, gelenek, eğitim, din ve diğer kurumlar tarafından toplumda kadın ve erkeklere atanan sosyal roller ve roller dizisidir, yapılmasında sorumlu olan davranışlar, görevler, beklentiler, güç ve ayrıcalıklar, haklar ve fırsatlar olarak tanımlanır. Toplumun kadın ve erkeklere yüklediği yüke sosyal yapı denir. Cinsiyet, her iki cinsiyete de dayatılan sosyalleşme yoluyla öğrenilen cinsel kimliği tanımlayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Ecevit, 2011). Burada cinsiyet eşitsizliği, eşitsizliğin, hiyerarşinin ve cinsiyet rollerindeki farklılıkların ne biyolojik farklılıklardan kaynaklandığını ne de biyolojik farklılıklardan kaynaklandığını göstermektedir. Bu da onun kültürel kodlarla öğrenilen/öğretilen ve aktarılan bir anlayış olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla farklı kültürel

yapıların üyelerinden beklediği cinsiyet rolleri de farklıdır. Her ne kadar ataerkil bir sistem göstere; Toplumun aile, okul, kültür gibi tüm kilit noktalarını koruyarak cinsiyet kavramının kendi lehine güçlenmesine ve erkek gücünün hâkim olduğu bir toplumsal güç sisteminin gelişmesine yardımcı olur (Paličko, 2013).

1.3.2. Ataerkil Toplumda Kadının Yeri

Erkek otoritesi, tarihsel süreç içerisinde oluşturduğu ve işlediği ataerkil modelleri toplum ve özellikle kadın üzerinde yönlendirerek, uygun gördüğü kadın imajını oluşturmaktadır. Oluşturulan profile göre iyi ve kötü kadın tanımını ortaya koyuyor (Pritam, 2009). Toplumsal yapı her zaman erkek felsefesi tarafından şekillendirilmiş ve toplumdaki ataerkil sistem kadın ve erkek değerleri arasında bir ayrım yaratmıştır. Gelenekçiler, toplumdaki erkeklerin doğuştan kadına boyun eğdirdiğini, erkek statüsüne ilişkin toplumsal yapının çok eski çağlardan beri oluştuğunu ve uzun yıllar devam edeceğini savunurlar (Khangai, 2009). Toplumdaki önemli rolleri nedeniyle kadınlar bastırılırken erkekler bastırılmıyor. Kadınların erkekler tarafından tahakküm altına alındığı ataerkil sistem, kadınların erkeklerden aşağı olduğu yönündeki sabit ve basmakalıp varsayımlar üzerine inşa edilmiştir (Badami, 2006).

Erkekler toplumda iyi bir konuma sahip oldukları için kadınlara önemsiz bir yer veriyorlar. Erkeklerin ataerkil toplumdan aldıkları güçlenme, algılarında kadının statüsünün azalmasına neden olmuş, bu da erkeklerin bazı cinsiyet önyargılarına yol açmasına neden olmuştur. Kadınlar hayal kırıklıklarını giderecek bir araç olarak görülüyor'. Ataerkillik kadınlara karşı şiddet yoluyla dayatılıyor. Kadınlar ataerkillik nedeniyle aşağı bir role sahip sayılıyor ve bu da onları erkeklerin yolunu izlemeye zorluyor (Trivedi & Tiwari, 2016). Kültürümüzde kontrol ve güç kavramlarını erkeklerle ilişkilendiririz.

Erkeklere hakimiyet ve otorite kazandırırken, kadınlar da görevlerini hak ettikleri tanınmadan yerine getirirler. Ataerkil bir toplumda kadınlar köledir, erkekler ise ailenin gelirinin çoğunluğunu kazanır ve grup içinde baskın rollere sahiptir (Pollert, 1996). Ailede erkekler de tıpkı kadınlar gibi hem destekleyici hem de baskın görünmektedir. Kültürümüzde kontrol ve güç kavramlarını erkeklerle ilişkilendiririz. Erkeklere hakimiyet ve otorite kazandırırken, kadınlar da görevlerini hak ettikleri tanınmadan yerine getirirler (Acker, 1989).

Ataerkil bir toplumda kadınlar köledir, erkekler ise ailenin gelirinin çoğunluğunu kazanır ve grup içinde baskın rollere sahiptir. Ailede erkekler de tıpkı kadınlar gibi hem destekleyici hem de baskın görünmektedir (Augé, 1994).

1.4. Kadın Düşmanlığı

Kadın korkusu olarak bilinen veya kadın düşmanlığı olarak anlandırılan “mizojini”, erkeklerin öncü olduğu topluluklara uzun zamandır beraberinde ilerleyen bir ideoloji veya inanç sistemi olarak bilinir bu durumda kadınlar üzerinde güç ve karar verebilme konusunda sınırlı olmaları gerekliliğini ortaya çıkarır ve onları daha düşük konumlara yer edindirtir (Savigny, 2020). Mizojini, bilimde, dinde, mitolojide, sanatta ve daha birçok alandan dünyanın en eski yargısı olarak açıklanmaktadır (Işık, 2018).

Ataerkil toplumda yani erkek egemenliğinin bulunduğu yapıda, kadınları alt sınıf olarak görmek, onlara cinsel bir obje gibi nitelendirmek, toplumda kötü olduklarını ve hayat kadın olarak adlandırıldıkları için onlara güvenememek, cinsiyet ayrımcılığı veya şiddeti, taciz ve tecavüzü normalleştirmek gibi mizojinik tavırları içeren bir topluluktur (Ahmad & Ancil, 2018).

Tarih boyunca da kadına yönelik roller tanımlanmıştır çocuk doğurmak ve büyütme, ev işleriyle sınırlandırılmış, dini tutumlarla, kanunlarla, kurumlarla erkeklerden daha alt pozisyonlarda veya konumlarda gösterilmiş toplumsal düzende kadının değerinin düşmesi ve kadın varlığına nefret ve düşmanlığına yol açmışlardır (Pakdemirli, 2015).

Orta çağda mizojini kavramı için, kadının cinselliği konu alınmıştır. Örnekler üzerinden bakıldığında kadının orgazm yaşaması, cinsellik yaşarken zevk almış olması bile normal görülmezdi. Kadının görevi sadece erkeğin zevklerine odaklı bir varlık olarak açıklıyordu. Ortaçağda kadının bedeni erkeğin emri altında olarak gözükiyordu (Code, 2000).

Erken çağdaş dönem için ise kadının erkeğe ilişkin konumunda önemli bir değişime ulaşılmamıştır. Kadınlar yine bedenlerine göre değerlendirilmekte ve bilişsel yapıları erkeklerden altta görünmekteydi. Bu düşüncenin kaynağı kutsal kitaplarda bulunan kadının konumu ile tamamen alakalıydı (Etyang, 2012).

Toplumda kadına yönelik şiddet yaratan kadın düşmanı eylemlerin nedenlerine odaklanmak yerine, kadının haklarını hak etmesi gibi gerekçeler öne sürülerek üstü kapalı meşrulaştırılıyor, bu davranış erkeğe saygısızlık oluyor ve kadın olarak görevini yerine getirmiyor (Buten, 2007).

Dolayısıyla kadın düşmanı davranışta bulunan kişileri yargılamak yerine, bu davranışı yapan bireylerin (kadınların) suçlu olduğu görüşü, bu davranışların ortaya çıkmasına ve gelişmesine

neden olur. Toplumda kadınlara yönelik olumsuz düşünce ve davranışlar ortaya çıkar (Buiten, 2007).

1.5. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma farklı şehirlerde üniversite düzeyinde eğitim gören 18-25 yaş öğrencinin çelişik duygulu cinsiyetçilik ve ataerkil inançların kadın düşmanlığı üzerindeki etkileri incelemek amacıyla yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin bu konu ile ilgili tutumlarının belirlenmesi ileride yapılacak bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları için bir zemin oluşturacağı düşünülmektedir.

1.6. Araştırma Soruları

- 1- Ölçekler arası ilişkilerde kadın düşmanlığı ve çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında ilişki var mıdır?
- 2- Düşmanca cinsiyetçiliği olan erkeklerin ataerkil inançları ve kadın düşmanlığı daha yüksek midir?
- 3- Savunmacı cinsiyetçiliği olan erkeklerin ataerkil inançları yüksek kadın düşmanlığı da daha düşük müdür?
- 4- Ölçekler arası ilişkilerde kadın düşmanlığının yaş değişkeni ile arasında farklılık olacak mıdır?
- 5- Ölçekler arası ilişkilerde kadın düşmanlığı ölçeğinde cinsiyetler arası fark var mıdır?
- 6- Düşmanca cinsiyetçiliği olan bireylerin aile ve evlilik geleneksel inançlarında arasında fark var mıdır?
- 7- Kadın düşmanlığı ölçeği ile aile ve evlilik geleneksel inançlar arasında anlamlılık var mı?
- 8- Katılımcı bireylerin aile ve evliliğe ilişkin değerlendirmelerinin yaş değişkenine ilişkin herhangi bir farklılık var mıdır?
- 9- Katılımcıların cinsiyetlerine göre, aile ve evlilik geleneksel inançlar puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 10- Katılımcıların romantik olma durumlarına göre aile ve evlilik geleneksel inançlar puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 11- Katılımcıların cinsiyetler arası fark boyutu puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında fark var mıdır?

- 12- Katılımcıların anne eğitim durumlarına göre aile ve evlilik geleneksel inançlar puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 13- Baba eğitim durumlarına göre aile ve evlilik geleneksel inançlar puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya katılan bireyler üniversite de eğitim gören yaş aralığı 18-25 yaş ile sınırlı olan 354 katılımcıdan oluşmaktadır. Perifer üniversitelere ulaşım konusunda sıkıntı yaşanmıştır. 6 şubat depremi sonrasında veri toplanmaya başladığı için bireylerin yaşamış olduğu yas ve travma süreci dolayısıyla veri toplamak uzun zaman almıştır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1. Yöntem

Bu bölümde, araştırmada kullanılan araştırma desenine, örneklem, veri toplama araçlarına ve ölçekler grubuna ait bilgilerden oluşmaktadır. Nicel çalışma modeli uygulanmıştır. Nicel çalışma modeli olgu ve olayları objektif ve sayısal veriler üzerinden ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan çalışma modelidir. Bu araştırmada kartopu örneklem kullanılmasının amacı ise daha fazla kişiye farklı sosyal medya platformları üzerinden ulaşabilmektir (Baltacı, 2017). Çalışmanın verilerinin toplanması için etik onay 28.09.2023 tarih ve BAYEK034.09 no'lu karar ile alınmıştır. Bu çalışmanın anket uygulaması Google Forms web sitesi üzerinden web tabanlı olarak yapılmıştır.

2.2. Araştırma Deseni

Araştırma 18-25 yaş üniversite düzeyinde eğitim gören ve farklı bölgelerde doğmuş bireyler üzerinde sayısal veriler aracılığıyla çıkarım yapmak amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel araştırma türü kullanılarak ilerlenmiştir. Tanımlayıcı araştırma yöntemi hedef kitle üzerinde istatistiksel çıkarım yapmak için kullanılan ölçülebilir bilgi analiz yoludur. Kesitsel araştırma ilgilenilen konunun toplumdaki sıklığının ve toplumu temsil eden örneğin incelenmesi yöntemidir (Denzin, 2008).

2.3 Evren ve Örneklem

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaklaşık olarak üniversitede eğitim almakta olan 7 milyon öğrenci bulunmaktadır. Bu tip büyük evren sayılarında önerilen evreni temsil eden örneklem sayısı 350-400 arasında olması önerilmektedir (Büyüköztürk, Akgün, Demirel, Karadeniz, & Çakmak, 2015). Örneklem havuzu farklı üniversitelerde eğitim gören, 18-25 yaş aralığında ve farklı bölgelerde doğmuş bireylerden oluşturulması planlanmıştır. Bu amaçla web tabanlı olarak anketin internet uzantısı farklı sosyal medya platformları üzerinden dağıtılmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda 18-25 yaş aralığında 354 katılımcıya ulaşılmıştır. Yaklaşık 20 anket baştan savma bir şekilde doldurulduğu için veri setine dahil edilmemiştir.

Belirlenmiş olan katılımcı sayısına ulaşana kadar anket sosyal platformdan dağıtılmaya devam edilmiştir. Araştırmanın katılımcıları ile ilgili sosyo-demografik değişkenler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Dağılımları

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	228	64.4
Erkek	126	35.6
Romantik İlişki		
Var	216	61.0
Yok	138	39.0
Anne Eğitim		
İlkokul	92	26.0
Ortaokul	61	17.2
Lise	124	35.0
Üniversite	77	21.8
Baba Eğitim		
İlkokul	49	13.8
Ortaokul	56	15.8
Lise	151	42.7
Üniversite	98	27.7
Doğuduğu Bölge		
Akdeniz Bölgesi	110	31.1
Doğu Anadolu Bölgesi	45	12.7
Marmara Bölgesi	26	7.3
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	58	16.4
İç Anadolu Bölgesi	30	8.5
Karadeniz Bölgesi	43	12.1
Ege Bölgesi	42	11.9
Büyüdüğü Bölge		
Akdeniz Bölgesi	115	32.5
Doğu Anadolu Bölgesi	42	11.9
Marmara Bölgesi	25	7.1
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	58	16.4
İç Anadolu Bölgesi	23	6.5
Karadeniz Bölgesi	40	11.3
Ege Bölgesi	51	14.4

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencinin %64.4’ü (n=228) kadın, %35.6’i (n=126) erkektir. Romantik ilişki durumuna bakıldığında %61.0’ı (n=216) ilişkisi var, %39.0’ı (n=138) yoktur. Anne eğitim durumuna bakıldığında, %92’si (n=26.0) ilkokul, %17.2’si (n=61) ortaokul, %35.0 (n=124) lise, %21.8’i (n=77) üniversite mezunu olarak görülmüştür. Baba eğitim durumuna bakıldığında, %13.8’i (n=49) ilkokul, %15.8’i (n=56) ortaokul, %42.7’si (n=151) lise ve %27.7’si (n=98) üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

Doğduğu bölgelere bakıldığında, %31.9’u (n=110) Akdeniz bölgesi, %12.7’si (n=45) Doğu anadolu bölgesi, %7.3’ü (n=26) Marmara bölgesi, %16.4’ü (n=58) Güneydoğu anadolu bölgesi, %8.5’i (n=30) İç anadolu bölgesi, %12.1’i (n=43) Karadeniz bölgesi, %11.9’u (n=42) olarak saptanmıştır.

Büyüdükleri bölgelere bakıldığında, %32.5’i (n=115) Akdeniz bölgesi, %11.9’u (n=42) Doğu anadolu bölgesi, %7.1’i (n=25) Marmara bölgesi, %16.4’ü (n=58) Güneydoğu anadolu bölgesi, %6.5’i (n=23) İç anadolu bölgesi, %11.3’ü (n=40) Karadeniz bölgesi, %14.4’ü (n=52) olarak saptanmıştır.

2.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından oluşturulan Sosyodemografik Bilgi Formu, Kadın Düşmanlığı Ölçeği, Aile ve Evlilik Hakkında Ataerkil İnançlar Ölçeği ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği kullanılmıştır.

2.4.1. Sosyodemografik form

Sosyodemografik vbilgi formu katılımcıların cinsiyet, yaş, şuan da romantik bir ilişkisi var mı, aile eğitim düzeyi, doğduğu bölge, büyüdüğü bölge gibi çeşitli değişkenlerden oluşmaktadır.

2.4.2. Kadın Düşmanlığı Ölçeği

Kadın düşmanlığı ölçeği Check ve arkadaşları tarafından hazırlanmıştır. Ölçek kadınlara ilişkin düşmanca, öfkeli, kin barındıran ve güvenli olmayan davranışları tespit edebilmek için amacıyla hazırlanmıştır. (Check, 1985). Ölçek, format olarak toplam 30 maddeden ve doğru yanlış ifadeleri kullanılarak tasarlanmıştır ve toplam puan aralığı 0 ile 30 puanları arasında değerlendirilmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri .80 olarak değerlendirilirken test-tekrar test değeri ise .83 olarak değerlendirilmiştir (Check, 1985). Kadın düşmanlığı ölçeği ile ilgili çalışmalar yürüten Lonsway ve Fitzgerald tarafından 1995 yılında küçük bir grup aracılığıyla

çalışılarak düzenlenmiştir ve türkçeye uyarlanması, ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik düzeyinin saptanması amaçlanmıştır.

Lonsway ve Fitzgerald, yapmış oldukları çalışmalar sonucunda 19 maddesi bulunan ölçeği iç tutarlılık derecesini artırabilmek için revize ederek 10 maddeye indirgemişlerdir (Lonsway & Fitzgerald, 1995). Ölçekten alınmış olan puanlar artış gösterdikçe, kadın düşmanlığı oranında artış göstermektedir. Lonsway ve Fitzgerald, 10 maddelik ölçeğin güvenilirlik katsayısının .83 olduğunu, madde toplam korelasyonunun ise .33 ile .77 arasında değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır (Altınova, 2013).

2.4.3. Aile ve Evlilik Hakkında Geleneksel İnançlar Ölçeği (Traditional beliefs about marriage and the family)

Ölçek kadın için bekaretin önemini, cinsel eğitim, evlilik öncesi cinsellik ve boşanma ile ilgili konuları içeren 12 maddeden oluşmaktadır. Sakalı Uğurlu (2002) tarafından Hojat ve arkadaşlarının (2000) yaptığı bir çalışma sonucunda Aile ve evlilik hakkında geleneksel inançlar ölçeği uyarlanmıştır. Bu ölçekte ki puanlamalar 1 “tamamen karşıyım”, 6 ise “tamamen katılıyorum” ifadesi ile puanlanmaktadır. Ölçek altılı likert tipindedir. Ölçek uygulandıktan sonra ortaya çıkan düşük veya yüksek puanlar, aile ve evlilik hakkında geleneksel inançların derecesini belirlemektedir. Ölçeğin Cronbach α değeri 0.73 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin kullanılmış olduğu bir çalışmada Cronbach α değeri 0,71 olup, ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği tespit edilmiştir (Ayan, 2018).

2.4.4. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği

Düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliği ölçmek amacıyla oluşturulan Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, Glick ve Fiske (1996) tarafından ileriyeletilmiştir, Sakallı Uğurlu (2002) tarafından türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçek 22 maddeden oluşmaktadır, ölçekte (1=Tamamen Karşıyım, 6=Tamamen Katılıyorum) 6’ lı derecelendirme likert tipinden oluşmaktadır. Ölçek düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik olarak olarak iki alt boyuttan değerlendirilmiştir. Ölçekte bulunan 11 madde (2, 4, 5, 7, 10, 11, 14, 15, 16, 18 ve 21. maddeler) düşmanca cinsiyetçiliği, 11 madde (1, 3, 6, 8, 9, 12, 13, 17, 19, 20 ve 22. maddeler) korumacı cinsiyetçiliği ölçmektedir ve ters yönlü puanlamayı içeren hiçbir madde bulunmamaktadır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin yüksek olduğunu belirtmektedir. Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında iç tutarlık kat sayısı .85 iken, düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik alt

ölçekleri için ulaşılan iç tutarlık katsayı puanı düşmanca cinsiyetçilik için .87 ve korumacı cinsiyetçilik için .78' e ulaşılmıştır. Test tekrar test güvenirliği ise .87 olarak hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayılarına bakıldığında ise Düşmanca cinsiyetçilik .93 ve korumacı cinsiyetçilik .92 olarak hesaplanmıştır (Uğurlu, 2002).

Tablo 2. Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Çarpıklık	Basıklık
Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği	-.044	-.008
Düşmanca Cinsiyetçilik	-.297	-.242
Korumacı Cinsiyetçilik	-,009	-,135
Kadın Düşmanlığı	,805	,730
Aile ve Evlilik Hakkında Geleneksel		
İnançlar Ölçeği	,359	,701

Çalışma verilerinin analizi yapılmadan önce parametric testlere uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testleri ve basıklık çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda tespit edilen basıklık çarpıklık değerleri Tablo 2’de verilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin +2 il e-2 değerleri arasında olması verilerin normal dağılım olarak kabul edileceği literatürde bildirilmektedir (George, 2021). Bu değerlere göre verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu tespit edilmiş ve parametrik testler uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Katılımcılara gönüllülük esası ile uygulanmış olan sorulardan elde edilen veriler IBM SBSS Statistic 26 programına aktarılmış ve analizler yapılmıştır. İki değişken arasındaki ilişkinin yönü ve şiddetini hesaplamak amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Bağımlı olmayan gruplara ilişkin ortalamalara bakılarak istatistiksel olarak bir anlam ifade edip etmediğini test etmek amacıyla T-Test, bağımsız değişkenlerin kendi içlerinde nasıl etkileşimde bulundukları ve bu etkileşimlerin bağımlı değişken üzerindeki etkilerini istatistiksel olarak hesaplamak için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Anlamlılık değerleri 0.05’den küçük bulunduğunda analizlerin sonucu anlamlı bulunmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR

Tablo 3. ÇDCÖ, AEİĞİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	S	df	t	p
ÇDCÖ	Kadın	228	61.460	18.908	352	-5.147	.001*
	Erkek	126	72.484				
DCA	Kadın	228	29.127	10.081	352	-7.453	.001*
	Erkek	126	38.230				
KCA	Kadın	228	29.333	9.872	352	-1.494	.136
	Erkek	126	30.944				
AEİĞİÖ	Kadın	228	33.899	8.96658	352	-1.751	.081
	Erkek	126	35.658				
KDÖ	Kadın	228	27.758	9.26405	352	-5.485	.001*
	Erkek	126	34.055				

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı, KCA: Korumacı Cinsiyetçilik Anlayışı, AEİĞİÖ: Aile ve Evliliğelişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği, KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği

* (p>0,05)

Katılımcıların cinsiyetlerine göre ÇDCÖ, DCA ve KDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Erkek katılımcıların ÇDCÖ ($\bar{x}=72.484$), DCA ($\bar{x}=38.230$) ve KDÖ ($\bar{x}=34.055$) puanlarının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre KCA, AEİĞİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.ÇDCÖ, AEİGiÖ, KDÖ Toplam Puanlarının Doğuduğu Bölge Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Bölge	n	Ort	Std.Sapma	F	p	Anlamlı fark
ÇDCÖ	Akdeniz	110	62,6909	18,55997	1.330	.243	
	Doğu Anadolu	45	63,6667	16,80097			
	Marmara	26	68,3077	24,05954			
	Güneydoğu Anadolu	58	69,8621	18,93799			
	İç Anadolu	30	70,1333	19,59193			
	Karadeniz	43	63,4186	20,79289			
	Ege	42	64,9048	23,97337			
DCA	Akdeniz	110	30,3545	10,94237	1.591	.149	
	Doğu Anadolu	45	31,8222	9,69135			
	Marmara	26	32,3846	14,05725			
	Güneydoğu Anadolu	58	35,3966	11,37856			
	İç Anadolu	30	35,4000	11,70499			
	Karadeniz	43	32,8605	13,21360			
	Ege	42	31,3571	13,25514			
KCA	Akdeniz	110	29,2091	9,32009	1.328	.244	
	Doğu Anadolu	45	28,7556	8,38872			
	Marmara	26	32,6538	11,46802			
	Güneydoğu Anadolu	58	31,3448	8,78706			
	İç Anadolu	30	31,5333	10,16326			
	Karadeniz	43	27,6047	9,73980			
	Ege	42	30,4762	11,50660			
KDÖ	Akdeniz	110	29,6909	10,59491	1.831	.092	
	Doğu Anadolu	45	29,6222	10,73077			
	Marmara	26	25,7308	9,49340			
	Güneydoğu Anadolu	58	32,6207	10,68337			
	İç Anadolu	30	29,7667	9,20900			
	Karadeniz	43	32,2326	13,27518			
	Ege	42	28,1190	9,47964			
AEİGiÖ	Akdeniz	110	33,1455	7,98029	1.659	.130	
	Doğu Anadolu	45	33,6222	11,34438			
	Marmara	26	33,4231	7,94568			
	Güneydoğu Anadolu	58	37,0517	9,20797			
	İç Anadolu	30	33,5000	8,17376			
	Karadeniz	43	35,6279	9,38089			
	Ege	42	35,9048	9,43478			

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı, KCA: Korumacı Cinsiyetçilik Anlayışı, AEİĞİÖ: Aile ve Evliliğellişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği, KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği

* (p>0,05)

Katılımcıların doğdukları bölgelerine göre ÇDCÖ, DCA, KCA, , KDÖ, AEİĞİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (p>0,05).

Tablo 5. ÇDCÖ, AEİĞİÖ, KDÖ Toplam Puanlarının Büyüdüğü Bölge Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Bölge	n	Ort	Std.Sapma	F	p	Anlamlı fark
ÇDCÖ	Akdeniz	115	62,243	18,66162	1.552	.160	
	Doğu Anadolu	42	63,4048	16,88997			
	Marmara	25	69,3200	27,26524			
	Güneydoğu Anadolu	58	69,5345	18,13615			
	İç Anadolu	23	71,4348	16,06472			
	Karadeniz	40	63,6000	21,41267			
	Ege	51	66,1176	22,66067			
DCA	Akdeniz	115	30,1826	10,96532	1.567	.156	
	Doğu Anadolu	42	31,1905	9,26372			
	Marmara	25	33,8400	15,64630			
	Güneydoğu Anadolu	58	35,2241	10,96252			
	İç Anadolu	23	34,8696	11,17344			
	Karadeniz	40	33,0750	13,75125			
	Ege	51	32,6078	12,61757			
KCA	Akdeniz	115	28,9652	9,22233	1.544	.163	
	Doğu Anadolu	42	29,1905	8,63978			
	Marmara	25	32,0800	12,37915			
	Güneydoğu Anadolu	58	31,2069	8,94772			
	İç Anadolu	23	33,3043	8,70963			
	Karadeniz	40	27,4250	9,97918			
	Ege	51	30,4902	10,94783			
KDÖ	Akdeniz	115	28,8261	10,13528	1.745	.110	
	Doğu Anadolu	42	28,1905	9,03445			
	Marmara	25	27,9200	11,71865			
	Güneydoğu Anadolu	58	32,0172	10,16615			
	İç Anadolu	23	28,7391	9,19593			
	Karadeniz	40	33,5250	13,55518			
	Ege	51	30,6667	11,30781			
AEİĞİÖ	Akdeniz	115	33,4870	8,03759	.944	.464	
	Doğu Anadolu	42	34,0714	12,46927			
	Marmara	25	33,5200	7,62190			
	Güneydoğu Anadolu	58	36,2414	9,01132			
	İç Anadolu	23	33,2609	8,44349			

Karadeniz	40	35,2500	9,37741
Ege	51	35,7843	8,81207

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı, KCA: Korumacı Cinsiyetçilik Anlayışı, AEİGİÖ: Aile ve Evliliğellişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği, KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği * (p>0,05)

Katılımcıların büyüdükları bölgelerine göre ÇDCÖ, DCA, KCA, KDÖ, AEİGİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (p>0,05).

Tablo 6.ÇDCÖ, AEİGİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim	n	Ort	Std.Sapma	F	p	Anlamlı fark
ÇDCÖ	İlkokul	92	68,054	18,991			
	Ortaokul	61	68,311	18,025			
	Lise	124	63,709	20,944	1.795	.148	
	Üniversite	77	62,571	20,678			
DCA	İlkokul	92	34,956	11,525			
	Ortaokul	61	33,852	11,920			
	Lise	124	31,000	11,843	3.189	.024*	İlkokul- Üniversite
	Üniversite	77	30,298	11,558			
KCA	İlkokul	92	30,184	9,103			
	Ortaokul	61	31,327	9,428			
	Lise	124	29,451	10,463	.690	.559	
	Üniversite	77	29,181	9,510			
KDÖ	İlkokul	92	31,510	10,155			
	Ortaokul	61	32,901	12,896			
	Lise	124	28,572	10,205	3.612	.014*	Ortaokul İlkokul Lise
	Üniversite	77	28,194	9,906			
AEİGİÖ	İlkokul	92	35,847	7,684			
	Ortaokul	61	36,032	8,590			
	Lise	124	34,782	10,397	4.539	.004*	Üniversite İlkokul,Ortaokul Lise
	Üniversite	77	31,337	8,046			

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı, KCA: Korumacı Cinsiyetçilik Anlayışı, AEİGİÖ: Aile ve Evliliğellişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği, KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği

* (p>0,05)

Katılımcıların anne eğitim durumlarına göre DCA, KDÖ, AEİGİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Anne eğitim durumu düştükçe düşmanca cinsiyetçilik artmaktadır. Düşmanca cinsiyetçilik puanları en yüksek grup İlkokul mezunu annelerin çocuklarında tespit edilmiştir (Ort: 34.956). Kadın düşmanlığı ölçeği puanları benzer bir şekilde ilkokul ve ortaokul mezunu annelerin çocuklarında daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Aile Evlilik ve Geleneksel inançlar ölçeği puanları ise ilkokul, ortaokul, lise mezunu annelerin çocuklarında üniversite mezunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların anne eğitim durumlarına göre ÇDCÖ, KCA puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 7.ÇDCÖ, AEİGİÖ, KDÖ ve Alt Boyutları, Toplam Puanlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim	n	Ort	Std.Sapma	F	p	Anlamlı fark
ÇDCÖ	İlkokul	49	66,3673	20,16463	.999	.393	
	Ortaokul	56	69,0357	17,99188			
	Lise	151	64,9868	20,30467			
	Üniversite	98	63,4184	20,44451			
DCA	İlkokul	49	33,8571	12,20314	2.121	.097	
	Ortaokul	56	35,3214	13,16760			
	Lise	151	31,7881	10,89074			
	Üniversite	98	30,8265	12,00432			
KCA	İlkokul	49	29,4490	9,60048	.196	.899	
	Ortaokul	56	30,5357	8,49805			
	Lise	151	30,0993	9,98249			
	Üniversite	98	29,4796	10,15978			
KDÖ	İlkokul	49	32,4082	11,19322	3.118	.026*	İlkokul Ortaokul Üniversite
	Ortaokul	56	32,1786	12,93355			
	Lise	151	29,8940	9,47288			
	Üniversite	98	27,7143	10,70793			
AEİGİÖ	İlkokul	49	35,8163	7,88636	1.102	.348	
	Ortaokul	56	35,3929	7,39454			
	Lise	151	34,5828	9,72787			
	Üniversite	98	33,2959	9,44349			

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı, KCA: Korumacı Cinsiyetçilik Anlayışı, AEİĞİÖ: Aile ve Evliliğellişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği, KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği

* ($p>0,05$)

Katılımcıların baba eğitim durumlarına göre KDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Üniversite mezunu olan babaların kadın düşmanlığı ölçeği puanları daha düşük eğitimlilere göre düşük olarak hesaplanmıştır.

Katılımcıların baba eğitim durumlarına göre ÇDCÖ, DCA, KCA, AEİĞİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 8.ÇDCÖ, AEİĞİÖ, KDÖ Toplam Puanlarının Romantik İlişki Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Romantik İlişki	n	Ortalama	S	df	t	p
ÇDCÖ	Evet	216	64,6111	20,757	352	-.911	.363
	Hayır	138	66,594	18,704			
DCA	Evet	216	31,375	11,508	352	-1.984	.048*
	Hayır	138	33,920	12,176			
KCA	Evet	216	30,143	10,312	352	.572	.568
	Hayır	138	29,536	8,760			
KDÖ	Evet	216	28,875	10,002	352	-2.479	.014*
	Hayır	138	31,760	11,666			
AEİĞİÖ	Evet	216	34,388	9,607	352	-.353	.724
	Hayır	138	34,739	8,219			

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı, KCA: Korumacı Cinsiyetçilik Anlayışı, AEİĞİÖ: Aile ve Evliliğellişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği, KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği

* ($p>0,05$)

Katılımcıların romantik ilişki olma durumlarına göre DCA, KDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların DCA, KDÖ puanlarının romantik olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir($x=33.375$). Katılımcıların romantik ilişkisi olma durumlarına göre ÇDCÖ, KCA, AEİĞİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 9.Yaş değişkeni ile ölçek puanları arasındaki ilişkiler

Ölçekler ve Boyutları		Yaş
ÇDCÖ	r	0,142**
	p	0,007
DCA	r	0,154**
	p	0,004
KCA	r	0,088
	p	0,100
KDÖ	r	0,077
	p	0,148
AEİGİÖ	r	0,047
	p	0,377

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı, KCA: Korumacı Cinsiyetçilik Anlayışı, AEİGİÖ: Aile ve Evliliğelişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği, KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği

**p<0,01 *p<0,05 r: Pearson korelasyon katsayısı

Katılımcıların yaşları ile Cinsiyetçilik toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir (r:0,142; p<0,01).

Katılımcıların yaşları ile Düşmanca cinsiyetçilik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir (r:0,154; p<0,01).

Tablo 10.Ölçekler Arası İlişkiler

Ölçekler ve Boyutları	Cinsiyetçilik toplam	Düşmanca cinsiyetçilik	Korumacı cinsiyetçilik	Hetero yakınlık	Cinsiyetler arası fark	Aile ve evlilik	Koruyucu ataerkillik	Kadın düşmanlığı
ÇDCÖ	r 1							
	p							
DCA	r 0,902**	1						
	p 0,000							
KCA	r 0,872**	0,581**	1					
	p 0,000	0,000						
AEİGİÖ	r 0,334**	0,329**	0,269**	0,240**	0,161**	1		
	p 0,000	0,000	0,000	0,000	0,002			
KDÖ	r 0,515**	0,637**	0,260**	0,295**	0,114*	0,343**	0,235**	1
	p 0,000	0,000	0,000	0,000	0,031	0,000	0,000	

ÇDCÖ: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, DCA: Düşmanca Cinsiyetçilik Anlayışı, KCA: Korumacı Cinsiyetçilik Anlayışı, AEİGİÖ: Aile ve Evliliğellişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği, KDÖ: Kadın Düşmanlığı Ölçeği

*p<0,05

**p<0,01

Katılımcıların Cinsiyetçilik ölçeği puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir (r:0,334; p<0,01).

Katılımcıların Cinsiyetçilik ölçeği puanları ile Kadın düşmanlığı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir (r:0,515; p<0,01).

Katılımcıların Düşmanca cinsiyetçilik boyutu puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir (r:0,329; p<0,01).

Katılımcıların Düşmanca cinsiyetçilik boyutu puanları ile Kadın düşmanlığı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir (r:0,637; p<0,01).

Katılımcıların Korumacı cinsiyetçilik boyutu puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,269$; $p<0,01$).

Katılımcıların Korumacı cinsiyetçilik boyutu puanları ile Kadın düşmanlığı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,260$; $p<0,01$).

Katılımcıların Cinsiyetler arası fark boyutu puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,161$; $p<0,01$).

Katılımcıların Cinsiyetler arası fark boyutu puanları ile Kadın düşmanlığı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,114$; $p<0,01$).

Katılımcıların Kadın düşmanlığı ölçeği puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,343$; $p<0,01$).

BÖLÜM IV

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Yapılan çalışmada 18- 25 yaş aralığında üniversite düzeyi eğitim gören öğrencilerin çelişik duygulu cinsiyetçilik, ataerkil inançlar ve kadın düşmanlığı farklı sosyo demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Katılımcılar farklı bölümlerde ve farklı şehirlerde eğitim gören gönüllü öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırma bulgularına bakıldığında katılımcıların cinsiyet değişkenine göre erkeklerin çelişik duygulu cinsiyetçilik puanları kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Erkeklerin düşmanca cinsiyetçilik anlayışı kadınlarınkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur ve yine cinsiyet değişkenine bakılarak erkeklerin kadın düşmanlığı istatistiksel puanları kadınlarınkinden yüksek bulunmuştur. Katılımcıların doğdukları bölge değişkeni ölçek puanları açısından istatistiksel bir fark ortaya çıkarmamıştır. Anne eğitim durumu düştükçe düşmanca cinsiyetçilik artmaktadır. Düşmanca cinsiyetçilik puanları en yüksek grup İlkokul mezunu ve ortaokul mezunu annelerin çocuklarında tespit edilmiştir. Tekrar anne eğitim durumuna bakıldığında kadın düşmanlığında ilkökul ve lise arasında anlamlı farklılıklar vardır. Aile evlilik ve geleneksel inançlar ölçeği puanları ise ilkökul, ortaokul, lise mezunu annelerin çocuklarında üniversite mezunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Baba eğitim durumu değişkenine göre kadın düşmanlığında ilkökul, ortaokul ve üniversite mezunlarında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Üniversite mezunu olan babaların kadın düşmanlığı ölçeği puanları daha düşük eğitimlilere göre düşük olarak hesaplanmıştır. Romantik ilişki değişkenine bakıldığında ilişkisi olamayan katılımcıların düşmanca cinsiyetçilik, kadın düşmanlığı oranlarının ilişkisi olanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcı öğrencilerin, kadınlara yönelik düşmanca, öfkeli, nefret barındıran ve güvensiz davranışları tespit edebilmek için amacıyla hazırlanmış olan Kadın Düşmanlığı ölçeği kullanılmıştır (Baydar, 2009). Katılımcıların Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği puanları ile Kadın Düşmanlığı Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,515$; $p<0,01$). Erkek öğrencilerin cinsiyet değişkeni puanı

kadın öğrencilere göre daha yüksektir. Ölçekten alınan puanlar yükseldiğinde kadın düşmanlık oranının da yükseldiği değerlendirilmiştir.

Kadın Düşmanlığı Ölçeği kullanılan araştırmalara bakıldığında güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarını değerlendiren makale ve henüz yayımlanmamış bir yüksek lisans tezi dışında ölçeğin kullanılmış olduğu herhangi bir makale bulunamamasından dolayı çalışmanın değerlendirilebilmesi benzer ölçek ve cinsiyetçilik yönünden tartışılmıştır. Kadın Düşmanlığıyla ilgili yapılmış olan değerlendirmelere bakıldığında üniversite öğrencilerinin toplam alabilecekleri puan ortalaması ölçekte belirlenmiş olan en yüksek ve en düşük puan ortalamasına göre orta seviyede olduğu saptanmıştır Yazgeldi (2022) yüksek lisans tezinde Düzce üniversitesinde eğitim gören öğrencilerinin kadına yönelik her türlü düşmanca değerlendirmenin belirlenmesinin konu olduğu bir araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmanın bulgularının değerlendirilmesi sonucunda Düzce ilinde öğrencilerinin konu olan her türlü kadına karşı düşmanlığı değerlendirmesi düşük olduğu sonucu saptanmıştır (Yazgeldi, 2022).

Mevcut araştırmanın incelediği bir diğer yapı ise 1996'da Peter Glick ve Susan Fiske tarafından ortaya atılan çelişik duygulu cinsiyetçilik yapısıdır. Çelişik duygulu cinsiyetçiliğin iki bölümü vardır: düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik. Düşmanca Cinsiyetçilik veya cinsel antipati, genel olarak kadınlara yönelik düşmanca tutumlar olarak tanımlanır. Kadınları erkeklere oranla daha düşük bir konumda görerek onların erkekler tarafından korunması gerektiği düşüncesini içermektedir. Korumacı Cinsiyetçilik ise kadınlara yönelik subjektif olarak olumlu görüşler olarak tanımlanmakta olup halen kullanılmaktadır. Düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik "pozitif olarak ilişkili olma eğilimindedir çünkü her ikisi de geleneksel cinsiyet rollerini haklı çıkarır (Yamawaki, 2007). Her ne kadar da önceki araştırmalarda kadınlar erkeklere göre daha az kararsız cinsiyetçi olarak değerlendirilmiş olsalar da, bir cinsiyete veya diğerine ait olmak, kişinin cinsiyetçi tutumlara sahip olmasını engellemez (Glick & Fiske, An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality., 2009).

Yapılan çalışmada Kadın Düşmanlığı Ölçeği toplam puanları ile yaş değişkeni arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bulgulara bakıldığında kadın düşmanlığı ve yaş değişkeni arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r: 0,077$; $p= 0,148$, $p<0,01$). Bu doğrultuda çalışmaya katılmış olan öğrencilerin yaşları artış gösterdikçe kadın düşmanlığı oranı azalma gösterecektir denilebilir. Benzer düzeyde Yazgeldi (2002) yapmış olduğu çalışmada farklı bir mizojini ölçeği kullanılarak ve yaş artış gösterdikçe ölçek puanlarında artış

gösterdiği söylenmiştir. Diğer taraftan Erenoğlu ve Yaman Sözbir çalışmasına göre 18-24 yaş aralığındaki genç kadınların içselleştirilmiş kadın düşmanlığına sahip olmaları ilişkilerinde erkek şiddetini daha rahat kabul ettiklerini ve bunu destekleyecek veriler bulunduğunu tespit etmişlerdir (Erenoğlu & Sözbir, 2024).

Korumacı cinsiyetçilik, eş seçiminde ve evlilik normlarında özellikle etkili olmalı çünkü kadınların alt asistan rolleri ve erkeklerin yetkili sağlayıcı rolleri üzerindeki yumuşak kontrolü sağlıyordur. Samimi hiyerarşiyi batırır. Flört bağlamını vurgulayan önceki bir çalışmada, Amerikalı lisans öğrencileri, düşmanca cinsiyetçiliği değil, korumacı cinsiyetçiliği destekledikleri ölçüde, geleneksel bir partnerin romantik idealini tercih ettiler (Lee ve diğerleri, inceleniyor). Düşmanca cinsiyetçiliğin genel olarak daha az etkisi olması, özellikle de eş seçiminde kadınların hala seçim şansına sahip olmasındandır. Burada vurguladığımız evlilik normlarında, erkekler düşmanca cinsiyetçiliği ifade etmeyi göze alabilirler; Kadınlar çıkarlarına aykırı olduğu için genel olarak düşmanca cinsiyetçiliğe daha az maruz kalıyorlar. Düşmanca cinsiyetçilik evlilikteki gücü yansıtır: evliliğin başında erkek egemenliğini eş seçim kriterleri yoluyla hayata geçirmek ve evlilikte güçle ilişkili cinsiyet rolü normları yoluyla evlilik sırasında erkek egemenliğini sürdürmektir (Chen, 2009).

Katılımcıların cinsiyetler arası fark boyutu puanları ile Kadın düşmanlığı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,114$; $p<0,01$) Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla kadın düşmanlığı daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yazgeldi (2002) cinsiyete değişkenine göre kadın düşmanlığının toplam değerlerine bakıldığında erkek öğrencilerin kadın düşmanlığı puanının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadın düşmanlığı ve cinsiyet arasında önemli bir ilişki bulunmuştur (Baydar, 2009). Yapılan çalışma değerlendirmelerinin aksine kadın düşmanlığı ve cinsiyet değerlendirmesi arasındaki ilişkinin en önemli farkı kadın öğrencilerden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Düşmanca cinsiyetçilik boyutu puanları ile Kadın düşmanlığı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,637$; $p<0,01$). Düşmanca cinsiyetçiliğin Mersin örnekleme göz önüne alındığında erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek puanlar aldığı sonucuna ulaşılmıştır (Çelik ve Demir, 2021). Bir diğer çalışmada ise erkek bireylerin kadın bireylere yönelik örnek olmayan, yanlış genellemelere bağlı düşmanca tutuma bağlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sonucunda

ulaşılan erkek katılımcıların kadınların zayıflık gösterdiği, erkek bireyler tarafından korunması gerektiği tarzda tutumlara sahip olduklarına ulaşılmıştır (Ayan S. , 2014).

Katılımcıların kadın için bekaretin önemi, evlilik öncesi cinsellik, cinsel eğitim ve boşanma ile ilgili kararları değerlendirmek için Aile ve Evliliğe İlişkin Geleneksel İnançlar Ölçeği kullanılmıştır. Bu hedef ile kullanılan ölçek puanlamasına göre yüksek puanlar alan bireylerin aile ve evliliğe ilişkin inançların daha geleneksel olduğuna ulaşılmaktadır.

Yapılan çalışmada katılımcıların Düşmanca cinsiyetçilik boyutu puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görölmektedir ($r:0,329$; $p<0,01$). Ayan (2018) kadın sığınma evlerinde yaptığı çalışma ile ulaşmış olduğu kadınların aile ve evliliğe ilişkin geleneksel inançlarının yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Bunun yanında geleneksel inançlara sahip olan kadınların ataerkil inançlarla hareket ettiğini ve kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik kavramını haklı buldukları sonucuna ulaşılmıştır (Ayan, 2018). Önceki çalışmalar incelendiğinde Aile ve Evlilik Geleneksel İnançlar Ölçeğinin kullanılmış olduğu sadece iki makaleye raslandığından dolayı farklı ölçeklerle değerlendirilmiş olduğu makaleler incelenmiştir.

Katılımcıların Kadın düşmanlığı ölçeği puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzey bir ilişki olduğu görölmektedir ($r:0,343$; $p<0,01$). Bunun sonucunda evliliğe ilişkin geleneksel inançlar artış gösterdiğinde kadın düşmanlığının da arttığı sonucuna varılır. Araştırmalara bakıldığında ilgili konu ile alakalı herhangi bir bulguya rastlanamamıştır.

Aile ve evliliğe ilişkin geleneksel inançlar yaş değişkenine bakılmıştır. Katılımcı bireylerin aile ve evliliğe ilişkin değerlendirmelerinin yaş değerşkeni arasında herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır, ($r=0,047$, $p= 0,377$, $p<0.05$). Aynı şekilde Sönmez (2012) ayrılık sürecindeki kişilerin evliliğe ilişkin geleneksel inançlarında yaş değerşkeni üzerinde anlamlı bir fark görölmemiştir (Sönmez, 2012).

Konu ile ilgili cinsiyet değerşkeni değerlendirildiğinde katılımcıların cinsiyetlerine göre, AEİĞİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görölmektedir ($p>0,05$).

Arıkan (2020) erkek katılımcıların konu ile ilgili daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. (Arıkan, 2020).

Katılımcıların romantik olma durumlarına göre AEİĞİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görölmektedir ($p>0,05$). Buna göre üniversite öğrencilerinin AEİĞÖ

kısımında romantik ilişki tutumlarının etkileyici bir faktör olmadığına ulaşılmıştır. Alan yazında incelenmiş olan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının romantik ilişki bulunan ve bulunmayan durumuna göre anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t testi sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu sonucu saptanmıştır ($t(742) = 7.02, p < .05$). Bunun sonucunda romantik ilişkiye sahip olma tutumunun üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin değişkenlerini etkileyen bir faktör olduğuna ulaşılmıştır (Arıkan, 2020).

Katılımcıların Cinsiyetler arası fark boyutu puanları ile Aile ve evlilik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,161; p < 0,01$). Alın yazına bakıldığında bir diğer araştırmada cinsiyet farklılıkları puanı arttıkça evlilik tutumu puanı azalmaktadır ($t=-2.79, p < .05$).

Katılımcıların anne eğitim durumlarına göre AEİĞİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Bu veriler doğrultusunda anne eğitim düzeyi katılımcıların geleneksel inançlarına sahip olma eğiliminin yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Baba eğitim durumlarına göre AEİĞİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bu veriler doğrultusunda ise katılımcıların geleneksel inançlarına sahip olma eğiliminin düşük olduğunu ortaya koymuştur.

Konu ile ilgili yazılmış olan Sönmez (2012) ayrılık sürecindeki kişilerin evliliğe ilişkin geleneksel inançlarında ilköğretim mezunu katılımcıların AEİĞİÖ puan ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksek olduğu ($p < 0.05$); Lise mezunu katılımcıların AEİĞİÖ puan istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksek olduğu ($p < 0,05$); üniversite öğrenimi görmüş katılımcıların AEİĞİÖ puan ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar eğitim düzeyi daha düşük olan katılımcıların geleneksel inançlara sahip olma eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ($p < 0.05$) ortaya koymuştur (Sönmez, 2012).

Araştırmada Düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliği ölçmek amacıyla oluşturulan Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği kullanılmıştır. Buna göre katılımcıların yaşları ile korumacı cinsiyetçilik alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmemektedir ($p > 0,05$). Önceki çalışmalar incelendiğinde flört şiddetine yönelik tutumların çelişik duygulu cinsiyetçilik ile şiddetin ve erkek egemenliğinin meşrulaştırılması açısından

incelenmesi konulu makalede Korumacı Cinsiyetçilik alt boyutunda yaş ($p = .007$) açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmüştür (Ayrar, 2021).

Katılımcıların romantik ilişki olma durumlarına göre Düşmanca cinsiyetçilik anlayışı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Alan yazında 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafında yazılmış olan yüksek lisans konusu üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde sosyal ilgi düzeyleri ile çelişik duygulu cinsiyetçilik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği kullanılarak yapılmış olan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde düşmanca cinsiyetçilik düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır. Araştırmada Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve romantik ilişkilerdeki düşmanca cinsiyetçilik düzeyi arasında negatif yönde anlamlı ve düşük bir ilişki bulunmuştur ($r = -.135$, $p < .05$) (Çelik, 2018).

Katılımcıların romantik ilişkisi olma durumlarına göre korumacı cinsiyetçilik anlayışı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Alan yazında Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde korumacı cinsiyetçilik düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır ($p > .05$) (Çelik, 2018).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Erkek katılımcıların Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği puanlarının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Alan yazında kadınlar ve erkekler arasında Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği sonuçları karşılaştırıldığında erkeklerin toplam puanı, kadınlara oranla anlamlı ($p = .001 < 0,05$) olarak daha yüksektir (Saral, 2018).

Cinsiyet değişkenine göre, kişilerin cinsiyetçilik tutumlarına dair fikirleri analiz edildiğinde, erkeklerin düşmanca cinsiyetçilik, korumacı cinsiyetçilik, heteroseksüel yakınlık ve koruyucu ataerklilik puanlarının kadınlara oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda da erkeklerin düşmanca cinsiyetçilik tutumlarının kadınlara oranla fazla olduğu belirlenmiş (Erkurt, 2015) ve yapılan bu araştırmanın sonuçları desteklenmiştir (Alptekin, 2014).

Katılımcıların cinsiyetlerine DCA, puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Erkek katılımcıların DCA puanlarının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre KCA puanları arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Konuyla ilgili yapılmış Yalova Sosyal Bilimler Dergisin de yayımlanmış olan Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Algısına Yönelik Araştırma bulguları incelendiğinde katılımcıların cinsiyetine göre hem düşmanca cinsiyetçilik hem de korumacı cinsiyetçilik düşüncelerinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır($p<0,05$).

Katılımcıların yaşları ile Düşmanca cinsiyetçilik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, düşük düzey bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,154$; $p<0,01$). Yapılmış olan çalışma sonucunda hem düşmanca cinsiyetçilik hem de korumacı cinsiyetçilik düşüncelerinin herhangi bir istatistiksel farklılık göstermediği hesaplanmıştır ($p>0,05$) (Danış, Erkoç, Çınar, & Usta, 2020).

Glick ve arkadaşlarının (1996) yaptıkları çalışma sonucunda ise toplumsal cinsiyetçiliğin yüksek bulunduğu ülkelerde korumacı cinsiyetçiliğe tepki göstermezken, kadınların düşmanca cinsiyetçiliğe tepki gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Korumacı cinsiyetçiliğin cinsiyete göre farklılık göstermemesi sebebiyle ise alan yazında korumacı cinsiyetçiliğin farklılaştırma ile ilişkilendirilmemesi ve kadınların da bu türde yapılmış olan cinsiyetçiliği kabul görmüş olması ve toplumsal cinsiyetçilik oranının yüksek olmasıyla ilişkilendirilebilir (Glick & Fiske, The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism., 1996).

Kadının toplumdaki pozisyonunu yükseltmek, ataerkil yapının boyunduruğu altında bırakmamak amaçlanmalıdır. Toplumu ayırıştıran farklı sorumluluk, roller toplumu erkeksi ve kadınsı diye ayıran ataerkil ideolojilerdir. Toplumda cinsiyete atfedilmiş bütün roller her iki cins tarafından yapıyor olması bu ayırıştırıcılığın bulunmaması gerektiğinin göstergesidir. Bu farklılaştırmalar aslında kendi maddi çıkarları ve hakları için erkek bireyler tarafından desteklenir. Aile yapısında bu ayırıştırma her çocuk için değil erkek birey için çocukluk yıllarında gelişimleri için cesaretlendirilip izin verilir. Bu yüzden toplumsal cinsiyet temeli üzerinden gelişen kültürün temeli ailedir (Karapehlivan, 2012).

4.2. Öneriler

Yapılan çalışma da farklı üniversitede ve farklı bölümlerde eğitim gören öğrencilerin çelişik duygulu cinsiyetçilik ve ataerkil inançların kadın düşmanlığı üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Örnekleme yaş sınırı olan 18-25 yaş üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Değerlendirilmiş olan tutum ve davranışlar bireyin aile yapısının incelenmesiyle daha kapsamlı sonuca ulaşılabilir olacağını gösterirken örneklem grubuna ailenin de eklenebileceği önerilmektedir. Araştırma bulguları sonucu aile yapısında erkeklerin daha geleneksel tutumlarla ilerlediği saptanmıştır. Bu durum toplumda ataerkil inanç yapı taşlarının benimsenmeye çalışıldığı normalleştirilip kadınlara kabullendirilmesinde etkin olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı toplumda ayrıştırıcılığı ortadan kaldırmak, farkındalığı ve toplum gelişimine katkı sağlamak amaçlı çalışmaların sürdürülmesi önem taşımaktadır.

Araştırma konusu üzerine yazılmış olan makale sayısının az olması konunun alan yazında eksik kalmasına neden olmuştur. Araştırmanın daha kapsamlı ve karşılaştırılabilir olmasını sağlayacağından konunun genişletilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acker, J. (1989). The problem with patriarchy', *Sociology*, 23(2), 235-240.
- Adorno, T. W.-B. (1950). *The authoritarian personality*. New York: Harper & Brothers.: Harper & Brothers.
- Ahmad, L., & Anctil, P. A. (2018). Misogyny In "Post-War" Afghanistan: The Changing Frames Of Sexual and Gender-Based Violence. *Journal of Gender Studies*, 27(1), 36-101.
- Akın, A. v. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25 (4), 73- 82.
- Alptekin, D. (2014). Çelişik Duygularda Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı Sorgusu. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 203-211.
- Altemeyer, B. (2004). Highly dominating, highly authoritarian personalities. *Social Psychology*, 144(4), 421-448.
- Altınay. (2002). Bedenimiz ve Biz: Bekâret ve Cinselliğin Siyaseti, 90'larda Türkiye'de Feminizm. *Eds. A. Bora & A. Günel. İstanbul*, 323.
- Altınova, H. H. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Arıkan, G. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarında Toplumsal Cinsiyetin ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Rolü. *Yüksek lisans Tezi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Augé, M. (1994). *Pour une anthropologie des mondes contemporaines*. Paris.
- Ayan. (2018). Türkiyede Kadın Sığınma Evleri Üzerine Bir İnceleme. *Journal Of Human Sciences*, 15(1). 251-264.
- Ayan, S. (2014). Cinsiyetçilik: Çelişik duygulu cinsiyetçilik. *Cumhuriyet Medical Journal*, 36(2), 147-156.
- Ayhan, H. (2015). Cinsel Tacize İlişkin Tutumları Yordayan Faktörler: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik, Kontrol Odağı Ve Empati. *(Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi*, 28.
- Ayral, S. (2021). Flört Şiddetine İlişkin Tutumlar, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik, Erkek ile Şiddetin ve Erkek Egemenliğinin Meşrulaştırılması Açısından İncelenmesi. *T.C. UFUK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI, YÜKSEK LİSANS TEZİ*.
- Baars, J., & Scheepers, P. (1993). Theoretical and methodological foundations of the authoritarian personality. *History of the Behavioral Sciences*, 29(4), 345-353.
- Badami, A. R. (2006). *Can You Hear the Nightbird Call?* . New Delhi: Penguin.

- Baltacı, A. (2017). Nitel Veri Analizinde Miles-Huberman Modeli. *Ahi Evran.*, 3(1), 1-14.
- Baron, R. A. (2000). *Social Psychology (Ninth Edition)*. . USA: Allyn And Bacon.
- Barreto, M., & Ellemers, N. (2005). The Burden of Benevolent Sexism: How It Contributes To the Maintenance of Gender Inequalities. *European Journal of Social Psychology*, 35(5), 633-642.
- Baydar, V. K. (2009). Kadın Düşmanlığı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenlilik Çalışması . *Fe Dergi*, 11(2), 65-77.
- BEM, S. L. (1975). Sex Role Adaptability: One Consequence of Psychological Androgyny. . *BEM, S. L, (1975) Sex Role Adaptability: One Conse Journal of Personality and Social Psychology*, 31(4), 634-643. .
- Beydoğan, & Beydoğan, B. (2001). Attitudes toward women in managerial positions: the effects of ambivalent sexism, patriarchy and gender differences on these attitudes. (Master's thesis, Middle East Technical University).
- Bilgin, N. (2007). *Kimlik İnşası*. Ankara: Aşina Kitaplar.
- Briffault. (1990). Analar Şeması. Ş. Yeğin. içinde Payel Yayınları.
- Buten, D. v. (2007). Silences Stifling Transformation: Misogyny and Gender-Based Violence in The Media. *Agenda: Empowering Women for Gender Equity, University of Pretoria, Güney Afrika*.
- Burn, S. M., & Busso, J. (2015). Ambivalent sexism, scriptural literalism, and religiosity. 29(4), 412-418.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., & Çakmak, E. K. (2015). Ankara: Pegem Akademi.
- Carlson, R. (1971). Sex differences in ego functioning:Exploratory studies of agency and communion. *Consulting and Clinical Psychology*, 37, 267-277.
- Çelik, Z. U. (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde sosyal ilgi düzeyleri ile çelişk duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi*.
- Check, J. V. (1985). On Hostile Ground 19. *Psychology Today*, 19(4), 56-61.
- Chen, Z. F. (2009). Ambivalent Sexism and Power-Related Gender-role Ideology in Marriage. *Sex Roles*, 60, 765-778.
- Code, L. (2000). *Encyclopedia of Feminist Theories*. England: Routledge Press.
- Connelly, K., & Heesacker, M. (2012). Psychology of Women Quarterly. 36(4), 432-43.
- Danış, M. Z., Erkoç, B., Çınar, E. G., & Usta, Ş. (2020). Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Algısına Yönelik Bir Araştırma. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(20), 138-151.
- Denzin, N. K. (2008). *The Landscape Of Qualitative Research*. New York: Sage.
- Dökmen, Z. Y. (2012). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Downing, L. L. (1986). In-group/out-group bias as a function of differential contact and authoritarian personality. *Social Psychology*, 126 (4), 445.
- Ecevit, Y. (2011). *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisine Başlangıç, Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi*, Ed.: Yıldız Ecevit & Nadide Karkiner, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2-29.
- Ecevit, Y. (2011). Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisine Başlangıç. Y. E. Karkiner içinde, *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi* (s. 2-29). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- EIGE. (2020, 6 23). *What is Sexism. Sexism at Work Handbook*.
<https://eige.europa.eu/publications/sexism-at-work-handbook/part-1-understand/what-sexism> adresinden alındı
- Erenoğlu, R., & Sözbir, Ş. Y. (2024). Is there a relationship between internalized misogyny and attitudes towards dating violence in young women?. *Archives of Psychiatric Nursing*, 51, 39-94.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği . *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Etyang, P. (2012). Misogyny In Urban Public and Private Spaces. *International Conference On Gender Based Violence At Kenyatta University*, (s. 33-37). Kenya.
- Etymology Online*. (2020, 06 23). Etymology Online: <https://www.etymonline.com/word/chauvinism> adresinden alındı
- Funke, F. (2005). The Dimensionality of Right-Wing Authoritarianism: Lessons from the Dilemma between Theory and Measurement. *Political Psychology*, 26(2), 195-218.
- George, D. v. (2021). IBM SBSS STATISTICS 27 Step By Step: A Simple Guide and References . *Routledge* .
- Glick, P., & Fiske, S. T. (1996). The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 491-512.
- Glick, P., & Fiske, S. T. (2009). An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *American Psychologist*, 109-118.
- Gray, D., & Durrheim, K. (2006). The Validity and Reliability of Measures of Right-Wing Authoritarianism in South Africa. *South Afrika Journal of Psychology*, 36(3), 500-520.
- Güldü, Ö. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Siyasal Kimlik. *Yayınlanmamış doktora tezi/Ankara Üniversitesi*.
- Güldü, Ö., & Dönmez, A. (2002). Aşırı Uçlarda Siyasal Tutumlara Sahip Üniversite Öğrencilerinin Bazı Psikolojik Değişkenler Açısından karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1), 129-142.
- Hasta, D., & Dönmez, A. (2009). Yetkecilik ve bilişsel karmaşıklık düzeyi ile siyasal ideoloji arasındaki ilişki. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24 (64), 19-29.

- Işık, S. Y. (2018). Yılan, Su, Söz: Kadın Düşmanlığı ile Belirsizlik Korkusu Arasındaki İlişkiye Dair Bir Yorum Denemesi. 24(93), 177-196.
- Karapehlivan, Ş. F. (2012). Tarihsel ve Toplumsal Süreçte Kadın. *Toplum ve Hekim*, 27(4), 246-255.
- Khangai, R. (2009). *The „Other“ Women in Mahabharata.* Academia Edu. Web. Fatikroy Dist. Unokoti: Department Of History, Ambedkar College.
- Kilianski, S. E., & Rudman, L. A. (1998). Wanting it both ways: Do women approve of benevolent sexism? *Sex Roles*, 39(5), 333-352.
- Kızıl, Z., & Nazlı, S. (2018). Evlilik ilişkisi İnançları Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. 5(2), 198-211.
- Korkamaz, A., & Başer, M. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerı Bağlamında Ataerkillik ve İktidar İlişkiler. 28(1), 71-76.
- Lonsway, K., & Fitzgerald, L. F. (1995). Attitudinal Antecedents of Rape Myth Acceptance: A Theoretical and Empirical Reexamination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4), 704.
- Malik, D. (2017). *Evli bireylerin değer yönelimlerinin cinsiyetçilik düzeylerinin evlilik uyumlarına etkisi.* Master's thesis, İstanbul Arel Üniversitesi.
- Merkezi, K. H. (2020). *Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması.* Kadir Has Üniversitesi .
- Millett, K. (1977). *Sexual Politics.* London: Virago. .
- Mills, S. (2020, 7 26). *Language and Sexism.* Cambridge: Cambridge University PressNapikoski, L. (2019). *What is Sexism? Defining a Key Feminist Term.* ThoughtCo. . <https://www.thoughtco.com/what-is-sexism-3529186>. adresinden alındı
- Mitchell, J. (1971). *Women's Estate.* Harmondsworth: Penguin. *Harmondsworth: Penguin.*, 4.
- Napikoski, L. (2019, 7 26). *What is Sexism? Defining a Key Feminist Term.* ThoughtCo. . <https://www.thoughtco.com/what-is-sexism-3529186> adresinden alındı
- Pakdemirli, N. M. (2015). *Kadın Bedeni ve İstismarı.* İstanbul: Opsiyon Yayınları.
- Paliçko, E. (2013). Ataerkillik ve Toplumsal Cinsiyet Rollerı Bağlamında Aşk-ı Memnu Romanının Kötücülü: Bihter. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 1-19.
- Plous, S. (2003). The psychology of prejudice, stereotyping, and discrimination: An overview. *Understanding prejudice and discrimination*, 3-48.
- Pollert, A. (1996). Gender and class revisited: or, the poverty of 'patri-archy,. *Sociology*, 30(4), 639-659.
- Pritam, A. (2009). *Fighting Patriarchy.* Indian Research Press.

- Sakallı Uğurlu, N. (2003). Cinsiyetçilik: Kadınlara ve Erkeklerle İlişkin Tutumlar ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı. 6(11-12), 1-20.
- Sakallı, N. (2001). Beliefs about wife beating among Turkish college students: The effects of patriarchy, sexism, and sex differences. *Sex Roles. Sex Roles*, 44, 599-610.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 47-58.
- Saral, E. (2018). YETİŞKİNLERDE CİNSİYET ALGISI İLE ALGILANAN EBEVEYN İLİŞKİSİNİN VE ÇOCUKLUK ÇAĞI EBEVEYN TUTUMU İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi.
- Savigny, H. (2020). Sexism and Misogyny. In K. Ross, I. Bachmann, V. Cardo, S. Moorti & M. Scarcelli (Eds.). *The International Encyclopedia of Gender, Media, and Communication*.
- Shapiro, F. (1985). Historical Notes on the Vocabulary of the Women's Movement. *American Speech*. Amerika.
- Smith, R. (2004). Identities, Interests and the Future of Political Science. *Perspektive on politics*, 2(2), 301-312.
- Sönmez, D. (2012). Boşanma Sürecindeki Çiftlerin Otomatik Düşünceleri ile Aile ve Evliliğe İlişkin İnançlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Doctoral dissertation*.
- Sultana, A. (2012). Patriarchy and Women's Subordination: A Theoretical Analysis. *Arts Faculty Journal*, 4, 1-18.
- Trivedi, R., & Tiwari, R. (2016). Patriarchal System And The Condition of Women. *Notions*, 4(6), 1-6.
- Uğurlu, S. (2002). Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği. *Türk Psikoloji Dergisi (Journal of Turkish Psychology)*, 4.
- Üzümçeker, E. A. (2018). Kadın Cinayetlerine Yönelik Atıfların Cinsiyet Grubuyla ÖzdÇelişik Duygulu Cinsiyetçilik ve Siyasi İdeolojilerle İlişkisi. *Psikoloji Çalışmaları*, 38(1), 1-32.
- Vetterling- Braggin, M. (1981). *Sexist Language: A Modern Philosophical Analysis*. Totowa: Littlefield Adams.
- Walby, S. (1990). *Theorizing Patriarchy*. Blackwell Publishers Ltd.: Oxford, UK and.
- Yağmurcu, Y. (2015). Nesneleştirme Kuramı. *Sistemi Meşrulaştırma Kuramı Ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Perspektiflerinden Kendini Nesneleştirmenin İncelenmesi*. .
- Yağmurcu, Y. (2015). *Nesneleştirme kuramı, sistemi meşrulaştırma kuramı ve çelişik duygulu cinsiyetçilik perspektiflerinden kendini nesneleştirmenin incelenmesi*. Master's thesis, Bursa Uludag University.
- Yamawaki, N. (2007). Rape perception and the function of ambivalent sexism and gender-role traditionality. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(4), 406-423.

Yazgeldi, A. (2022). Üniversite Öğrencilerinde Kadına Karşı Her Türlü Düşmanca Tutumun Belirlenmesi. *(Yüksek lisans tezi yayımlanmamış)*.

Zeyneloğlu, S. (2008). Ankara’da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar. *Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.

EKLER

EK 1. Etik Kurul Onay Formu

LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK)

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU (BAYEK) RAPORU

Etik İnceleme Konusu:	Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı 22130086 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Kübra Şaşkın'ın "Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik ve Ataerkil İnançların Kadın Düşmanlığı üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi" başlıklı tez çalışması
Konunun Etik Kurul'a Geldiği Tarih:	11.09.2023
Konunun Etik Kurul'da İncelendiği Tarih:	28.09.2023
Etik Kurul Karar Tarihi ve Sayısı:	28.09.2023, BAYEK034.09

SONUÇ

1.	☒ Kabul
2.	☐ Düzeltme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐ Red Gerekçe, Görüş, Öneri ve Açıklamalar:

Etik inceleme konusunun görüşülmesinde hazır bulunan ve konuyla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunmayan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) üyeleri adına

Prof. Dr. Hüseyin Oğuz
Başkan

Lefke Avrupa Üniversitesi
ASLI GİBİDİR
European University of Lefke
TRUE COPY

Ek 2. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sayın Katılımcı;

Katılacağınız bu çalışma Lefke Avrupa Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Kübra ŞAŞKIN tarafından yürütülen bilimsel nitelikte bir araştırmadır.

Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmama veya araştırmanın herhangi bir bölümünde, herhangi bir sebeple araştırmadan ayrılma hakkına sahipsiniz.

Uygulanacak ankette kimliğiniz ile ilgili hiçbir bilgi istenmeyecektir. Anketlere vereceğiniz cevaplar tamamen gizli olup sadece araştırmayı yapan kişi tarafından değerlendirilecektir. Ankete verilen cevaplar ise sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

Anketi yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz anlamına gelmektedir. Araştırma hakkında daha fazla bilgi almak ya da araştırmayla ilgili soru sormak için kubrasaskin44@gmail.com adresinden iletişim kurabilirsiniz.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

EK 3. Kişisel bilgi Formu

1. Cinsiyet: () Kadın () Erkek
2. Yaşınız:
3. Okuduğunuz Okul Okul:.....Bölüm:
ve Bölümünüz:
4. Şu anda herhangi bir romantik () Evet () Hayır
(duygusal) ilişkiniz (Eğer varsa ne zamandır birliktesiniz
var mı?
ilkokul () ortaokul () lise () üniversite ()
5. Aile Eğitim Durumu nedir?
- 6.Doğduğunuz bölge neresi?
- 7.Büyüdüğünüz bölge nereresi?

EK. 4. Kadın Düşmanlığı Ölçeği (Örnek Sorular)

1. Çoğu zaman kadınların erkeklerle sadece onları kızdırmak ya da zarar vermek için flört ettiğini düşünüyorum.
5. Çoğu zaman kadınlara çok fazla itimat etmemek daha güvenlidir.
10. Yaşadığım sorunların çoğundan kadınlar sorumludur.

EK 5. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği Örnek Maddeler

1. Ne kadar başarılı olursa olsun bir kadının sevgisine sahip olmadıkça bir erkek gerçek anlamda bütün bir insan olamaz.
4. Birçok kadın masum söz veya davranışları cinsel ayrımcılık olarak yorumlamaktadır.
7. Feministler gerçekte kadınların erkeklerden daha fazla güce sahip olmalarını istemektedirler.
10. Birçok kadın erkeklerin kendileri için yaptıklarına tamamen minnettar olmamaktadırlar.
13. Erkekler kadınsız eksiktirler.
16. Adaletli bir yarışmada kadınlar erkeklere karşı kaybettikleri zaman tipik olarak kendilerinin ayrımcılığa maruz kaldıklarından yakınırılar.
20. Erkekler hayatlarındaki kadın için mali yardım sağlamak için kendi rahatlarını gönüllü olarak feda etmelidirler.
22. Kadınlar erkeklerden daha ince bir kültür anlayışına ve zevkine sahiptirler.

EK 6. Aile ve Evlilik Hakkında Geleneksel İnançlar Ölçeği Örnek Maddeler

2.Gençlere doğum kontrolü öğretilmelidir.

6. Evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşıyım.

9.Eğer bir erkek, genç bir kızı hamile bırakırsa onunla evlenmelidir.

11. Gençler, evlenmeden aile ocağından ayrılıp tek başına yaşayabilirler.

12. Kadınlar kendilerini evlenecekleri erkeğe saklamalıdır.